

№ 1 (21014)

2015-рэ илъэс

ГЪУБДЖ ЩЫЛЭ МАЗЭМ и 12

> кыхэтыутыгьэхэр ыкіи нэмыкі къэбархэр тисайт ижьутьотэцтых WWW.ADYGVOICE.RU

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

<u>ЩЫЛЭ МАЗЭМ</u> <u>и 12-р — УРЫСЫЕ</u> **ФЕДЕРАЦИЕМ** <u>ИПРОКУРАТУРЭ</u> <u> ФАМ И ЄІШІФОІИ</u>

Прокуратурэм икъулыкъухэм яІофышІэхэу, яветеранхэу лъытэныгъэ зыфэтшІыхэрэр!

Шъуисэнэхьат епхыгъэ мэфэкІым -Урысые Федерацием ипрокуратурэ иІофышІэ и Мафэ фэшІ тышъуфэгушіо!

Прокуратурэм икъулыкъухэу Урысые Федерацием изаконхэр зэрагъэцак Іэхэрэм, цІыфым ифитыныгъэхэмрэ ишъхьафитыныгъэрэ амыукъонхэм гъунэ алъызыфыхэрэм, бзэджэш Іагъэм зэдырагъаштэу ебэныжьыгъэнымкІэ хэбзэухъумэк ю къулыкъухэр зыгъэгъуазэхэрэм Урысыем икъэралыгьо гъэпсык Іэ игъэпытэнкІэ мэхьанэшхо яІ, правэмкІэ цІыфхэм шІэныгъэу яІэм зыкъегъэ Іэтыгъэным, демократическэ институтхэм хэхъоныгъэ ягъэшІыгъэным икъоу фэлажьэх.

Адыгэ Республикэм ипрокуратурэ икъулыкъухэм яюфыш Іэхэм япшъэрылъхэр е ІолІэнчъэу зэрагъэцакІэрэм, яюф хэшыкышхо зэрэфыряюм, цІыфым ифитыныгъэрэ ифедэхэмрэ якъэухъумэнкІэ теубытагъэ ахэлъэу яполномочиехэр зэрагъэцак Іэхэрэм, бзэджэш Іагъэм пхъашэу зэрэпэуцужьхэрэм яшІуагъэкІэ, республикэм общественнэ-политикэ Іофхэр зыпкъ щитых, ахэр яшъыпкъэу социальнэ-экономикэ хэхъоныгъэм фэлажьэх.

Прокуратурэм и юфыш Іэхэми, иветеранхэми хабзэр къызэрагьэгьунэрэм, я Хэгьэгу зэрэфэшъыпкъэхэм афэшІ мы мэфэкІ мафэм тхьашъуегъэпсэу ятэю.

Псауныгъэ пытэ, щы Іэк Іэш Іу шъуиІэнэу, Адыгэ Республикэми, ти Хэгъэгушхоу Урысые Федерациеми апае шъуиюфшІэн гъэхъэгъэшхохэр щышъушІынэу тышъуфэлъаю!

> Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэу ТХЬАКІУШЫНЭ Аслъан

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет -Хасэм и Тхьаматэч Владимир НАРОЖНЫЙ

Рэхьатныгъэ илъэу....

АР-м и ЛІышъхьэу ТхьакІущынэ Асльан тхьамэтагьор зыщызэрихьэгьэ зэхэсыгьо терроризмэм пэшІуекІогьэнымкІэ комиссиеу АР-м щызэхащагьэмрэ Оперативнэ штабымрэ тыгъуасэ зэдыря Гагъ.

ИлъэсыкІэ мэфэкІ мафэхэр республикэм зэрэщыкІуагъэхэр мы зэхэсыгъом щызэфахьысыжьыгьэх. Республикэм иправэухъумэкІо орган зэфэшъхьафхэм япащэу ащ хэлэжьагъэ-

хэм мэфэкІ мафэхэм щынэгъончъагъэр къэухъумэгъэным пае зэшІохыгьэ хъугьэхэм ЛІышъхьэр щагъэгъозагъ. Ахэм къызэраІуагъэмкІэ, зыпари ошІэдэмышІэ Іоф къэхъугъэп, республикэм рэхьатныгьэ илъыгь, непи ащ тет.

АР-м хэгъэгу кІоці ІофхэмкІэ иминистрэу Александр Речицкэм къызэриІуагъэмкІэ, пстэумкІи мэфэкІ Іофтхьэбзи 100 фэдизэу республикэм щызэхащагъэр щынэгъончъэу зэрэк ющтым полициер лъыплъагъ. Илъэсэу къихьагъэм иапэрэ мэфипшІым пстэумкІи бзэджэшІэгъэ 67-рэ республикэм щызэрахьагь, нахьыпэкІэ бзэджэшІагъэ зэрахьагьэу зылъыхъущтыгьэхэ нэбгыри 9 къаубытыгъ, кІодыгъэу алъыхъущтыгъэхэу нэбгыри 10 къагьотыжьыгь. Осэу къесыгьэм ыкІи щтыргъукІым апкъ къикіыкіэ гьогухэр ціэнлъагьо хъугъагъэхэ нахь мышІэми, хъугъэшІагьэу атехьухьэрэм ипчъагъэ къыщыкІагъ. ПстэумкІи 7 ащ фэдэу агъэунэфыгъ, ар блэкІыгъэ илъэсым мыщ фэдэ иуахътэ егъэпшагъэмэ, 5-кlэ нахь макІ.

Адыгеим икъушъхьэ чІыпІэхэу мэфэкІ мафэхэм туристхэр нахьыбэ зыщыхъухэрэм ащыкъэбарыгъэм АР-м и ЛІышъхьэ къыкІэупчІагъ. Александр Речицкэм къызэриІуагъэмкІэ, мафэ къэс тикъушъхьэхэм защагъэпсэфынэу нэбгырэ мини 2-м ехъумэ загъэунэфыщтыгъ, пстэумкІи нэбгырэ мини 100 фэдиз къекІолІагь. Арэу щытми, -е-сшпк имејие меху-инпурылъхэр игъом ыкІи икъоу зэрагьэцэкІагьэхэм ишІуагьэкІэ, автомобильхэр къызэхэмыуцохэу гъогухэм арыкІонхэ алъэкІыгъ, хъугъэ-шІагъэ атехъухьагъэп, бзэджэшІагъэ зэрахьагьэуи агьэунэфыгьэп.

АР-м и Лышъхьэ общественнэ щынэгъончъагъэм лъыплъэрэ къулыкъухэм мэфэкІ мафэхэм Іоф зэрашІагъэм осэ ин фишІыгъ, республикэм иправэухъумэкІо органхэм ащ яІахь ин зэрэхэлъыр кІигъэтхъыгъ.

Сурэтыр А. Гусевым тыри-

• ПЕНСИЕХЭМКІЭ ФОНДЫМ КЪЕТЫ

Пенсие системэр: 2016-рэ илъэсым цІыфхэр зэжэнхэ алъэкіыщтыр

ШІокІ зимыІэ страхованием тегъэпсыкІыгъэу джы пенсием щыіэхэр ыкіи кіонэу щытхэр, джащ фэдэу цІыфхэр страховать зышlыхэрэр зэжэнхэ алъэкІыщт хъугъэ-шІагъэхэр, зэхъокІыныгъэхэр 2016-рэ илъэсым къызыдихьыщтых.

Пенсиехэмрэ социальнэ тынхэмрэ зэрахэхъощтыр

2016-рэ илъэсым страховой пенсиехэмрэ къэралыгьо пенсие обеспечением тетэу пенсие зыфагьэуцугьэхэм япенсиехэмрэ индексацие ашІыщтых.

Мэхьанэшхо зиІэ хъугъэ-шІэгъакІзу щытыр 2016-рэ илъэсым Іоф зымышІэрэ пенсионерхэм япенсиехэм анэмык ащ ехьыл эгъэ унашъо 2016- нэ ахъщэ тын хэгъэхъожь араиндексацие зэрамышІыщтыр ары. Ахэм ястраховой пенсиехэмрэ зэмыхъокІзу гъэпсыгъэ тынэу ащ игъусэмрэ 2016-рэ илъэсым имэзае и 1-м проценти 4-кІэ нахьыбэ хъущтых.

ЗэмыхъокІэу гъэпсыгъэ тыныр индексацие зашІырэ ужым сомэ 4558.93-м. пенсие баллым уасэу иІэр сомэ 74,27-м нэсыщт (2015-рэ илъэсым ар сомэ 71,41-м шІокІыщтыгьэп). Ныбжьым тельытэгьэ страховой гурыт илъэс пенсиер 2016-рэ илъэсым сомэ 13132рэ хъущт.

Къэралыгъо пенсие обеспечением тегъэпсыкІыгъэ пенсиер, ащ хэхьэ социальнэ пенсиери, 2016-рэ илъэсым имэлылъфэгъу и 1-м проценти 4-кІэ нахьыбэ хъущт. Джащ тетэу 2016-рэ илъэсым гурыт илъэс социальнэ пенсиер сомэ 8562-м нэсыщт.

Гухэлъхэм къыдалъытэ 2016рэ илъэсым иятІонэрэ кІэлъэныкъо ятІонэрэ индексациер щыІэнэу. Къэралыгъом финанс амалэу иІэхэр къыдалъытэхэзэ, рэ илъэсым иятІонэрэ илъэсныкъо ашІыщт.

2016-рэ илъэсым мазэ къэс аратырэ ахъщэ тыныр (ЕДВ-р) — зэкІэмэ анахьыбэу щыт социальнэ тынэу ПенсиехэмкІэ фондым аритырэр проценти 6,4-кІэ нахьыбэ ашІышт. Аш игъусэу социальнэ фэlo-фэшlэ купэу федеральнэ фэгъэкІотэныгъэ зи-Іэхэм аратэу ахъщэ уасэу иІэм е натуральнэ шіыкіэм атетэу къаlахын алъэкlыщтым уасэу иІэми хэхъощт.

А зэпстэум яшІуагъэкІэ, ыпэкІэ зэрэщытыгьэм фэдэу, Урысыем ипенсионерхэм фелэу къа в амал анахь макіэм тетэу псэуным фэшІ федэу къыІэкІэхьан фаер зыфэдизэу зыщыпсэурэ регионым щагъэнэфагъэм къыщыкІэщтэп. ЗэкІэ Іоф зымышІэрэ пенсионерхэм пенсионерыр амал анахь макІэм тетэу псэуным фэші федэу къы-ІэкІэхьан фаер зыфэдизэу регионым щагъэнэфагъэм лъыгъэІэсыгъэным фэшІ социальтыщт.

Пенсиехэр афэгъэуцугъэнхэр

Пенсие формулакІ у 2015рэ илъэсым Урысыем кlyaчlэ щызиІэ хъугъэм зэригъэнафэрэмкІэ, цІыфым страховой пенсие фагъэуцуным ифитыныгъэ 2016-рэ илъэсым иІэ хъуным фэш илъэси 7 стажрэ пенсие балли 9-рэ иІэнхэ фае.

2016-рэ илъэсым пенсие баллхэмкІэ анахыыбэу цІыфым иІэн ылъэкІыщтыр 7,83-м шюкІыщтэп.

Зэlукlэрэ пенсиер 2016-рэ илъэсым цІыфым къыфалъытэ зыхъукІэ, ар зыратыщт піалъэу зэжэн ылъэкІыщтыр мэзэ 234-рэ.

Сыд фэдэ пенсие лъэпкъ фагъэуцунэу щытми, цІыфыр иунэ имыкІэу, Урысыем ПенсиехэмкІэ ифонд исайт «Страховать ашІыгъэм иунэе кабинет» зыфиlоу иІэр къызфигъэфедэзэ лъэlу тхылъыр алъигъэІэсын ылъэкІыщт.

Адыгэ Республикэм ипрокуратурэ иветеранхэу, июфышіэхэу лъытэныгъэ зыфэтшІыхэрэр!

Урысыем и Прокуратурэ — тихэгъэгу ихэбзэухъумэкІо къулыкъу изы лъэныкъо шъхьаІэхэм ащыщыр зызэхащагьэр непэ ильэс 293-рэ мэхьу.

Аш фэдиз илъэсхэм проку- пэшэныгъэ дызезыхьэгъэ И. В. пытэу щытыгъ, хэбзэгъэуцугъэхэр къыдэлъытэгъэнхэм сыдигъуи ына!э тыригъэтыщтыгъ. к!ыжьых. Урысыем ипрокуратурэ ипшъэщыгъ къэралыгъомрэ цІыфхэмкъэухъумэгъэнхэр.

Прокуратурэм иІофшІэнкІэ анахьэу ынаІэ зытыригъэтырэр законыр зэкІэми апшъэ щытыныр, цІыфым ифитыныгъэхэмрэ ишъхьафитыныгъэрэ къэухъумэгъэнхэр, правэм ылъэныкъокІэ цІыфхэм шІэныгъэу яІэм зыкъегъэІэтыгъэныр ары.

Непэ Адыгеим ипрокуратурэ икъулыкъухэм зиюф хэшыкышхо фызиІэ, теубытагъэ зыхэлъ специалистхэм Іоф щашІэ. Адыгеим ипрокуратурэ иуцун ыкІи ащ хэхъоныгъэхэр ышІынхэм, ихэбзэ шІагъохэр лъыгъэкІотэгъэнхэм, ныбжьыкІэхэм япіун ветеранхэм яіахьышхо хашІыхьагъ. Ахэм сэнэхьатымкІи, щыІэныгъэмкІи опытышхоу яІэр ІэпэІэсэныгъэшхо зыхэлъ специалистхэм аратыгъ. ЛІэужхэр пытэу зэрэзэпхыгъэхэр мы лъэныкъом дэгъоу къыщэлъагъо. Адыгеим ипрокуратурэ гъэхъагъэ хэлъэу илъэсыбэрэ

ратурэр къэралыгъом икlэгъэкlон Епининымрэ М. В. Прихленкэмрэ джы къызнэсыгъэм коллективым хэтхэм шІукІэ агу къэ-

Непэ анахьэу тхьаегъэпсэурыль шъхьа і эхэм ренэу ащы- шхо ятю тшю игъу яшъы пкъэу илъэсыбэрэ Іоф зышІэгьэ, прокурэ яфедэхэр, яфитыныгъэхэр ратурэм ихэбзэ анахьыш ухэр къызэтегъэнэжьыгъэнхэм зиlахьышІу хэзышІыхьэгьэ ветеранхэу З. Хь. Барцом, З. М. Шыбзыхъом, В. П. Батулиным, М. Хь. Гъонэжьыкъом, Г. И. Рудаковам, А. И. Мэтым, А. М. Кондаковам, Г. Г. Хастян, А. С. Волинам, Хь. С. Коблым, Н. А. Анасенкэм, З. Д. Панинам.

> Ветеранхэм я Совет хэтхэу И. В. Иванниковам, А. Хь. Псы-Іушъом, Г. С. Юн, Л. И. Волчановскаям мы мэфэкІ мафэм лъэшэу тызэрафэразэр ятІо тшІоигъу.

> Джащ фэдэу прокуратурэм иветеранхэу Адыгеим следствиемкІэ иветеранхэм я Союз чанэу хэлажьэхэрэм: Е. А. Го-

тхьаегъэпсэушхо ятэю. Адыгэ Республикэм ипрокуратурэ гъэхъагъэу ышІыгъэхэр, цІыфхэм ащ осэшхо къызэрэфашІырэр къызыкІэкІуагъэр ащ щылажьэрэ пэпчъ мафэ къэс мыпшъыжьэу Іоф зэришІагъэр, хэбзэгьэуцугьэхэр къыдэлъытэгъэнхэмкІэ, бзэджэшІагъэхэм

ряйновым, В. М. Дубатовкиным, О. Н. Ярош, Э. Э. Мержоевым,

Б. А. Хъутым, А. А. Беляевам

ябэныжьыгъэнымкІэ хабзэм икъулыкъухэми, хэбзэухъумэкlo органхэми ишъыпкъэу Іоф зэрадишІагъэр ары. Адыгэ Республикэм и Прокурорэу, юстициемкІэ я 2-рэ класс зиІэ къэралыгъо советникэу В. П. Пословскэм — гъэхъагъэ хэлъзу непэ коллективым пэшэныгъэ дызезыхьэрэм ащ иlахьышхо хэлъ.

Мы мэфэкІ мафэм Адыгэ Республикэм ипрокуратурэ иІофышІэ, иветеран пстэуми псауныгъэ пытэ, насып, щыІэкІэпсэукіэ дэгъу яіэнэу, тиреспубликэрэ ти Хэгъэгушхоу Урысые Федерациемрэ апае яюфшІэн мыпсынкІэ гъэхъэгъакІэхэр щашІынэу тафэлъаю.

Урысые Федерацием и Следственнэ комитет Адыгэ Республикэмкіэ иследственнэ гъзіорышіапіэ ипащэу, юстициемкіэ генерал-майорэу А. П. ГЛУЩЕНКО

Адыгэ Республикэм ипрокуратурэ иветеранхэм я Советрэ республикэм следствиемкіэ иветеранхэм я Союзрэ ятхьаматэу, юридическэ шіэныгъэхэмкіэ кандидатэу, Адыгеим изаслуженнэ юристэу В. Е. ПЩЫДАТЭКЪУ. ЧЭСЭБЫЙ Гощпакъэ псауныгъэ пытэ иІэу, бэрэчэтыгъэр игъэшІэ лъагъоу, иунагьо фэлажьэзэ ильэс 65-рэ зэрэхъугъэм фэшІ тыфэгушІо!

Гощпакъ, уиунагъо хъярым зыщиушъомбгъоу, насыпрэ зэгурыІоныгъэ дахэрэ илъ зэпытэу, уисабыйхэр цІыфыгъэмрэ адыгагъэмрэ ялъэгъо занкІэ тетхэу, ахэм яльфыгьэ гупсэхэм уащыгушlукlэу, гугьэ дахэу афыуи/эхэр къадэхъухэу, уигьэшІэ гьогу бэрэ утетынэу тыпфэльаю!

Уигупсэхэр, уиахьылхэр.

ГъогурыкІонымкІэ шапхъэхэр амыукъонхэу къяджагъ

Адыгеим икъэралыгъо автоинспекторхэмрэ икІэлэегъаджэхэмрэ бэмышІэу зэхащэгъэ Іофтхьабзэр зытегъэпсыхьэгъагъэр кІымэфэ зыгъэпсэфыгьом ильэхьан гьогурык Гонымк Гэ шапхьэхэр аукъо, гъогунапцэхэм ащыджэгухэ зэрэмыхъущтыр кІэлэеджакІохэм джыри зэ агу къэгъэкІыжьыгъэныр ары.

Автоинспекторхэм ны-тыхэм къафаютагъ якіэлэціыкіухэр тхьамык агъом щаухъумэн зэралъэкІыщтым, нэфынэ къызыпыкІырэ пкъыгъохэу щыгъынмэ ахагъапкІэрэмэ яшІуагъэ къызэрэкІощтым афэгъэ-

Къэралыгъо автоинспекцием иІофышІэхэм кІэлэеджакІохэмрэ ны-тыхэмрэ нэфынэ къызыпыкІырэ пкъыгъохэр афагощыгъэх ыкІи пщагъо зыхъукІэ ахэр агъэфедэнэу

Ямэфэкікіэ афэгушІуагъэх

Урысыем ПенсиехэмкІэ ифонд зызэхащагьэр ильэс 25-рэ зэрэхьурэм фэгъэхьыгъэ зэхахьэ Адыгэкъалэ бэмышІ эу щырекІокІыгъ. Къалэм иадминистрацие зимэфэкІхэр къырагьэблагьэхи, афэгушІуагьэх, агъэшІуагъэх, шІухьафтынхэр афашІыгъэх.

Апэ зэхахьэм къекІолІагъэхэр Мыгу Адамэ зипэщэ коллективым пенсионерхэм яфэlофашіэхэр зэрагъэцакіэхэрэм фэгьэхьыгьэ видеороликэу къагъэхьазырыгъэм еплъыгъэх. Ащ ыуж мэфэкІ зэІукІэр зезыщэгьэ Мирзоева Джамилэ гущыІэр фигъэшъошагъ къалэм имэрэу Хьатэгъу Налбый.

- Сыгу къыздеІэу шъуимэфэкІкІэ сышъуфэгушІозэ, тызэрэшъуфэразэр къэсэю, къыщијуагъ ащ ипсэлъэ кіэкі. Тинахыжъхэу зауи, гъа бли зыпэкІэкІыгьэхэу, къинышхо алъэгъузэ тыкъэзыухъумагъэхэу, тызыпІугъэхэу, тинепэрэ щы ак в тфэзгьэпсыгь эхэм афэмышІапхъэ щыІэп. Ахэм шъо шъуафэгъэзагъэшъ, шъуипшъэ--естосш уеслех усхтыш дехспыд цакіэх. Тикъалэкіэ щысэтехыпІзу шъущытышъ, республикэмкІи пэрытхэм шъуащыщышъ, тышъуфэраз, тхьашъуегъэпсэу. Тышъущэгугъы джыри шъуапэ ежъугъэхъунэу.

Къалэм инароднэ депутатхэм я Совет итхьаматэу ЛІыхэсэ Юри мэфэкІымкІэ къафэгушІуагъ ыкІи Хьатэгъу Налбый игъусэу ІофышІэ купышхом щытхъу тхылъхэр ара-

Урысыем ПенсиехэмкІэ ифонд и Къутамэу Адыгэ Республикэм иІэм ипащэу Къулэ Аскэрбый игуадзэу Бэгугъэ Вячеслави итхьаматэ ыцІэкІи, ежь ышъхьэкІи Мыгу Адамэ зипэщэ коллективым шІуфэс къырихыгъ, къазэрэфэразэхэр къыІуагъ. ШІоу щыІэр къадэхъунэу, тапэкІи гъэхъэгъэшІухэр ашІынэу къафэлъэІуагъ, гъэ-ІорышІапІэм иІофышІэ нэбгыриймэ щытхъу ыкІи рэзэныгъэ тхылъхэр аритыгъэх.

Заомрэ ІофшІэнымрэ яветеранэу Чэтыжъ Исмахьилэ заом тэжьагъэхэм, шъузабэхэ**м** аціэкіэ фондым икъэлэ къулыкъушІапІэ иІофышІэхэм ямэфэкікіэ къафэгушіуагъ, шіоу щыІэр къадэхъунэу къафэлъэ-Іуагъ. ЯІофшІапІэ щылажьэхэрэр нахьыжъхэм нэгушоу къапэгъокіхэу, ягумэкіхэр къафагъэцакІэу зэрэщытхэм фэшІ зэрафэразэр къыІуагъ.

Къалэм иветеранхэм я Совет итхьаматэу Джэндар Моси зимэфэкІхэм гущыІэ фабэхэр къафијуагъ, зипэщэ Советым и Щытхъу тхылърэ къэгъагъэхэмрэ коллективым ипащэу Мыгу Адамэ ритыгъ.

Лъэпкъ культурэм и Гупчэ ыкІи искусствэхэмкІэ кІэлэціыкіу еджапіэм къагъэхьазырыгьэ мэфэкІ концертым зэхахьэр къагъэбаигъ.

КІымафэм фэхьазырых

Теуцожь районымрэ Адыгэкъалэрэ ащыпсэухэрэм, ІофшІэпІэ зэфэшъхьафхэу арытхэм электроэнергиеу ящык Гагьэр зэпыу имы Гэу а Гэк Гэзгъахьэрэр «Теучежские электрические сети» зыфиІоу Адыгэкъалэ дэтыр ары. Ар «Кубаньэнергом» икъутам, ипащэр Хъурэе Адам.

Коллективым пшъэрылъ тедь мехеІпуерп деім уєІвахаш Іофшіапіэхэм, Іэзапіэхэм, еджапіэхэм, нэмыкіхэм кіымэфэ лъэхъаным электроэнергиер икъоу аlэкlахьэу шlыгъэныр, къызхэкІырэри къэшІэгъуаеу светыр къэкІуасэу, псэупІэхэр мэзэхэ шІункІым бэрэ къыханэхэу зэрэхъурэм гъунэ фэшІыгъэныр, электроэнергиер зытыгъухэрэр къыхэгъэщыгъэнхэр, подстанциехэр щынэгъончъэч шІыгъэнхэр ары.

Ахэми, нэмык Іофыгъохэми щатегущы агьэх бэмыш эу Адыгэ-Ащ хэлэжьагьэх «Кубаньэнергом» илІыкІохэр, Адыгэкъалэрэ Теуцожь районымрэ япащэхэу Хьатэгъу Налбыйрэ Хьачмамыкъо Азэматрэ, гъэсэныгъэм, культурэм, коммунальнэ хъызмэтым, чІыпІэ койхэм яІофышІэхэм ащыщхэр.

Теуцожь электросетьхэм япащэу Хъурэе Адам ащ къызэрэщиІуагъэмкІэ, илъэсэу дгъэкІотэжьыгъэм кlэух дэгъухэр фехемина мехнуткеф зыпкъ итэу, рэхьатэу цІыфхэм -егифь Ішефь мехнестихество шІокІыгьэр макІэп. ІофшІэпІитІоу яІэхэм (Адыгэкъалэрэ Пэнэжьыкъуаерэ адэтых) япланхэр ипlальэм ыпэу агьэцэкІагьэх. Трансформаторхэр нахь кloчlэшхохэмкІэ зэблахъух (зэблахъугъахэр 14). Джащ фэд электрооборудованиеу жъы хъугъэм ычІыпІэ кІуачІэ зиІэр, нахьыкІэр рагъэуцо.

Ащ фэшІ Краснодарскэ электрическэ сетьхэм япащэ бригадиту къафигъэкуагъэу Іофшіэнхэр агьэпсынкіэх. Кіымэфэ льэхъаным электроэнергиер цІыфхэм икъоу аlэкlэгъэхьэгъэным дэлажьэх. Подстанцие 24-рэ агъэцэкІэжьыгъах, джыри 10 фэдиз къагъэхьазырышт.

Адыгэкъалэрэ Теуцожь районымрэ электроэнергиер ящыкlагъэм къыщымыкlэу къаlэкlахьэу шІыгъэным иамалхэри непэ зэрахьэх. Адыгэ Республикэм и Ліышъхьэу Тхьакіущынэ Аслъан ПАО-у «Кубаньэнерго» зыфиюорэм игенеральнэ директорэу Александр Гавриловым зыюкіэм зэзэгьыныгьэу дишіыгъэм елъытыгъэу мы лъэхъаным поселкэу Красненскэм иІэгъо-блэгъу трансформаторнэ подстанцие щагъэпсыщт. Ащ кІуачІэу иІэщтыр мегаватт 32рэ. Ти Ліышъхьэу Тхьакіущынэ Аслъан зыlокlэ нэуж Александр Гавриловым унашъо ышІыгь ар

нахь псынкізу, 2016-м иапэрэ илъэсныкъом аухынэу.

Район электросетым къоджэдэсхэм яфэю-фашыхэр афэзыгъэцэкІэщт Гупчи къыщызэ-Іуахыгь, «линие плъырми» Іоф ешіэ. Техникэу яіэр зэкіэ кіымэфэ лъэхъаным фытегъэпсыхьагъ.

Анахь шъхьаІэхэм ащыщ яцІыфхэми ІофшІэным гуетыныгъэшхо фыряІэу, коллективыр зыч-зыпчэгьоу зэкъотэу, япшъэрылъхар агъэцэкІэнхэм зэрэфэхьазырхэр. Ахэм ахэтых инженерэу Едыдж Светланэ, участкэм ипащэу Степан Красниковыр, диспетчер шъхьа І эу Иван Черепановыр, специалист ныбжьыкІэхэу Къошк Асиет, Хъут Аминэт, Хъурэе Байзэт, Едыдж Казбек.

Іэнэ хъураем къыщыгущыІагъ Адыгэкъалэ имэрэу Хьатэгъу Налбый. Ащ къызэриІуагъэмкІэ, а зигугъу къашІыгъэ трансформаторнэ подстанцие кІочІэшхор тикъалэ зишыкІагъэр бэшІагъэ. Электроэнергиер зэрэтимакІэм ыпкъ къикІзу инвесторхэм къытщаухьэ, къалэм иэконо-нэрэмкіэ, къэлэдэсхэм тхьаусыхэ зэфэшъхьафхэр яІэхэу бэрэ къафэкІох. Ахэм ащыгъуаз Хъурэе Адамэ. Арышъ, ахэм ядэгъэзыжьын дэлэжьэгъэн фае.

НЭХЭЕ Рэмэзан.

Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэрэ Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинетрэ гухэкІышхо ащыхъугъ муниципальнэ гъэпсыкІэ зиІэ «Шэуджэн районым» инароднэ депутатхэм я Совет и Тхьаматэу Гъыщ Долэтбый Юсыф ыкъор зэрэщымы!эжьыр ыкІи зидунай зыхъожьыгьэм иунагъорэ и ахьылхэмрэ афэтхьаусыхэх.

«Адыгэ макь» Щылэ мазэм и 12, 2016-рэ илъэс

улэоу пылъыр зыпшъэ дэкІы-

Зэхэщакіохэм льэшэу тафэраз

Адыгабзэм иІофыгъохэм яхьылІэгъэ Дунэе научнэ-практическэ конференцие джырэблагъэ Черкесскэ щыкіуагъ. Ащ хэлэжьагъ Адыгеим икіыгъэ шіэныгъэлэжь купи.

ГъэсэныгъэмкІэ федеральнэ къэралыгъо шэпхъакІэхэр зыщаштэхэрэ лъэхъаным адыгабзэмрэ литературэмрэ язытет ыкІи ахэм къарыкІощтым Іофтхьабзэр афэгьэхьыгьагь. Ар зэхищагъ Адыгэ (Черкес) Хасэмрэ Къэрэщэе-Щэрджэс Республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ ыкІи хэутын ІофхэмкІэ и Министерствэрэ.

Адыгеим икІыгьэ шІэныгьэлэжьхэм тигуапэу Іофтхьабзэм тыхэлэжьагъ. Купым хэтыгъэх гуманитар шІэныгъэхэм апылъ республикэ институтым иІофышІэхэу Агьыржьэнэкъо Симэ, Шъхьэлэхъо Дарико, Биданэкъо Марзыет, Анцокъо Сурэт, Тыгъужъ Гощсым, ЖакІэмыкъо Зарим, Шэуджэн Тэмарэ, Паштэ Малинэ.

Къыхэзгъэщы сшІоигъу Ма-

гьэр, бысымыр Охъутэ Александр ары. Конференциер дэгъу дэдэу зэрэкіуагъэр ащ ишіушіагъэу плъытэн плъэкІыщт. Іофтхьабзэм къекІолІагъэхэр зэкІэри бзэм зыгу фэузэу, ащ иІофыгьохэм агьэгумэкІхэу щыт

цІыфых. КъэгущыІэрэ пэпчъ тиныдэлъфыбзэ изытет зэригьэгумэкІырэр къыхэщэу щытыгъ.

Сэ ситхыгъэ цІыкІукІэ зэхэщакІохэм лъэшэу тызэра-

динэ бысымгуащэм иІэнатІэ дэгьоу зэригьэцэкІагьэр, лъэшэу тызэрэфэразэр.

Іофтхьабзэм изэхэщэн, ащ

фэразэр къасіо сшіоигъу. ХЪОКЮ Фатим. Филологие шіэныгъэхэмкіэ доктор, профессор.

О ЛЪЭПКЪ ИСКУССТВЭР

«Ладья Катя-2015»

«Ладья» зыфиlорэ къэралыгьо къэгьэльэгьонхэр ильэс къэс къалэу Москва икъэгъэлъэгъопіэ гупчэ шъхьаіэу «Экспоцентрэм» щэкІох. Илъэс къэс къэгъэлъэгъонхэм ацІэ зэблахъу. Тыгъэгъазэм щыlагъэм «Ладья. Зимняя сказка» зэреджагьэхэр. Къэгьэльэгьонхэм якіэщакіохэр «Урысыем илъэпкъ художественнэ промыслэхэр» зыфиlорэ ассоциациемрэ къалэу Москва иправительствэрэ.

Адыгэ Республикэм щыпсэурэ Іэпэіасэхэм яіэшіагъэхэр ренэу къэгьэльэгьонхэм ахагьэлажьэх. А зы проектыр ары лъэпкъ зэфэшъхьафхэм яискусствэ ибаиныгъэ игъэкІотыгъэу къызыщыбгъэлъэгъонэу тикъэралыгъо щызэхэщагъэр. Ахэм къэлэдэсхэри хьакІэхэри бэу къякІуалІэх, гъэшІэгьонэу макІох.

Адыгеим къыщагъэхьазырыгъэ экспозициер текІоныгъэр къыдэзыхыгъэ шъолъырхэм апэрэу ахэфагь, номинациеу «Анахьышюу гъэкіэрэкіэгьэ шъолъыр экспозициер» зыфиlорэмкlэ

ятІонэрэ чІыпІэр къыфагьэшъошагъ.

Къэгъэлъэгъонхэм ащэгъагъэхэм пхъэм, шъом, керамикэм, гъучіым ахэшіыкіыгъэ пкъыгъохэр ахэлъыгъэх. Пхъэ къашыкъхэр, лагъэхэр, пхъэкІычхэр зылъэгъухэрэм ашІогъэшІэгъоныгъэх. Шъор агъэфедэзэ ашІыгъэ сурэтхэр ыкІи пкъыгъо зэфэмыдэхэр, лъэпкъ шъуашэхэр кІэрэкІагьэх. Дышъэ идэхэр, тыжьын бгырыпхыхэр, дэжъые быракъхэр нэм къыкІидзэщтыгъэх. Адыгэм ижъыкІэ къыщегъэжьагъэу непэрэ мафэм нэс ыгъэфедэрэ пкъыгъохэмкІэ республикэ экспозициер

Лъэпкъ искусствэхэм якъэгъэлъэгъонхэм Урысые Федерацием иминистерствэхэм, Москва иправительствэ яліыкіохэр, культурэм июфышіэхэр хэлэжьагьэх ыкІи къыщыгущыІагьэх. Лъэпкъ пстэумэ яцІыф ІэпэІасэдехнеіх алпеат еіхехефеіеш дех зэрэмык одыщтхэр ахэм къа-Іуагъ.

(Тикорр.).

«Ныбджэгъум» имэфэк къыдэк ыгъу

Адыгэ къэралыгъо университетым истудент куп Іоф зыдишіэрэ журналэу «Ныбджэгъум» ия 6-рэ чэзыу номер шэкіогъум, 2015-рэ илъэсым къыдэкІыгъ. Ар анахьэу зыфэгъэхьыгъэр апшъэрэ еджэпіэшхоу Адыгэ къэралыгъо университетыр зызэхащагъэр илъэс 75-рэ зэрэхъугъэр

Журналым иредактор шъхьа- гущы Ізу «Университеты мрэ Іэр шІэныгъэлэжьэу, доцентэу Хъуажъ Нурет. ПшъэдэкІыжь едакторыр Сихъу СултІан.

«Ныбджэгъум» къыІуатэрэмкіи ишъошэ-гъэпсыкіэкіи зэдэштэныгъэ дахэ иІ. Адыгэ щы ак Ізм илъэныкъо пстэумэ анэсэу, непэ тиреспубликэ щыхъурэ-шышІэрэр нэм къыкІигъэуцоу журналыр щыт. Мы зичэзыу къыдэкІыгъоми бэ гъэшІэгъонэу къыдэхьагъэр, адыгэм тилъэхъан идунэететыкІэ ухащэу ахэр къысщэхъух.

Адыгэхэр нэмыкі ціыф лъэпкъхэм къахэзыгъэщыхэрэр адыгагъэр ары, ащкІэ апэрэр хьакІэпэгъокІыкІэр ары. Ащ гу лънуигъатэу, мэфэкІнбэр кънзыщекІокІырэ Адыгеим иІанэ сыдигъуи зэрэзэјухыгъэр, хьакІэр лъэпкъым зэрилъапІэр, хьакІэзещакІэм зэрэфытегьэпсыхьагъэр къаушыхьаты ти-

шъолъыр ит шхэпІэ зэтегьэпсыхьагьэхэу (къуаджэу Кощхьаблэ къыщызэІуахыгъэу) «Дамыгъэ», Хьакурынэхьаблэ ишхэпІэ зэгьэфагьэу «Абдзах» зыфиІохэрэм ясурэт тепльэ кІэракІэхэу тлъэгъухэрэм.

Адыгэ къэралыгъо университетыр илъэс 75-рэ зэрэхъугъэм фэгъэхьыгъэ

адыгэ шІэныгъэ-гъэсэныгъэ Іофымрэ» зыфиІоу Хъунэго Рашыла къншіыгъэм журналым чІыпІэ щиубытыгъ. ЕджэпІэшхом игъогу зыфэдагъэр, иапэрэ илъэс лъэбэкъухэм къащегъэжьагъэу непэрэ мафэхэм къанэсыжьэу университетым зызэриштагьэр, хэхъоныгъэ инхэр зэриІэхэр, Урысыем иапшъэрэ еджэпіэшхо анахь дэгъухэр ищысэтехыпІэхэу, ар дахэу ыпэкІэ зэрэлъыкІуатэрэр къыщиІуагъ.

УнаІэ зытырыуегъадзэ Юсып Заур икъэІотэн зэгъэзэфагъэу «ХьакІэщыр — лъэпкъым инеущ» зыфиlорэм. Кlэлэ ныбжьыкіэм хьакіэщым епхыгъэ гущыlэу къышlыгъэм уигуапэу уегъэдаю, игупшысэ деогъаштэ.

Лъэпкъым икушъапІэр къуаджэр ары. Тиадыгэ къуаджэхэр щэІэфэхэ адыгапсэр пытэщт, тыгуи зиІэтыщт. Адыгеим итыгьэ къуаджэ пэпчъи, джы непэ къэсыгъэу щыІэхэми къэбар хэушъхьафыкІыгъэ зырыз апыль, ахэр зэкІэ кІэтыугьуаеу, зэдгъашізу, ахэм тафэсакъзу тыухъумэхэмэ, тилъэпкъ тхыдэ ылъапсэ пытэщт. Тарихъ Іофыгъо иныр журналым къызэрэдилъытэрэм ищысэу сеплъы «КощхьаблитІу якъэбар» зыфиlорэ тхыгъэу Адыгеим ит къуаджэу Кощхьаблэрэ Къэрэщэе-Щэрджэсым и Хьэбэз район щыІэ Куэщхьэблэрэ уафэзгъэнэІуасэрэр, ахэр зэшым фэзыгъадэхэрэр.

ЦІыфымкІэ анахь ны быдзыщэ папкІэр и ЧІыгу, ихэку, Хэгьэгур арых. Анахь ЧІыгу ІэшІур, льапІэр о апэрэ льэбэкъур зыщыбдзыгъэу, узыгъашхэу, узыщапІурэр ары. УичІыгу игъэбэжъу джары ухэтми анахь хьалэл зыкlыпфэхъурэр. Ти Адыгей, Тхьэшхор къытфэупсагьэу, сыдрэ лъэныкъокІи зэтегьэпсыхьагь, хабдзэрэр зэкІэ дахэу тичІыгу кънщэкІы, адыгэ щаир цІэрыІо хъугъэ. ЧІыгум тегъашхэ, лэжьэкІо Іапшъэхэу ащ емызэщыжьэу дэлажьэхэрэр зэфэдэкІэ тикъуаджэхэм адэсых, «улажьэмэ лыжъ пшхын» зэраlорэр сыдигьуи aly тельэу, хъупхъэ дэдэхэр щыІэх. Ахэм ашышых къуаджэу ХьакІэмзые (АдыгеимкІэ) щыпсэухэрэ ХьакІэмыз зэшъхьэгъусэхэу Хьаджэтбыйрэ Эммэрэ. Мыхэм яхэтэшІагьэ сурэт дахэм

фэд, хэтэрыкІ зэфэшъхьафыбэр — помидори, бжьыни, бжьыныфи — афэбагьо, ахэр иных, къабзэх, лъэгъупхъэх. Къоджэдэс унэгъо Іофшіакіом ехьылІэгъэ тхыгъэри гъэшІэ-

«Ныбджэгъум» ыгузэгу нэкІубгъуитІум тиеджэкІо анахь сэнаущ чанхэу, гъэсэныгъэм льэшэу зыфищэхэрэм «яжъогьо» — сурэтхэр дэтых —тиныбжьыкІэхэр арыхэба къэкІощтыр зыфэдэщтыр зэлъытыгьэхэр. Мы анахь дэгъуціэр зиіэхэм, къэзылэжьыхэрэм адрэ пстэуми адырагъэштэнэу тафэлъаlo.

Журналым инэкlубгъохэм ıщыlакlэ мэфэкlыбэу къыхафэхэрэм нахь икъоу тафагъэнэІуасэ: Адыгеим илъэси 5 хъугъэу лъэпкъ ІэшІагъэхэм яфестиваль щызэхащэ, ар ІэпэІэсэныгъэ зыхэлъхэр къыхэгъэщыгъэнхэмкІэ уасэ зиІэу щыт. Лъэпкъ искусствэм зэрэхахъорэр статьяу «Непэрэ искусствэм ыкІи культурэм алъапсэх» зыфиlорэм къыщы-

ІэшІэгъабэ зиІэхэу арых адыгэхэр тарихъым зэрэхэтхэр. Аш ишыс непи ІэпэІасэхэр гъучіым, пхъэм, дэн-хэдыкіыным апъэныкъокІэ тиныбжыкІэхэм къызэрахэкІыхэрэр. ІэшэшІыным пылъ Джатэжъей Анзор ехьыліагъ Шоджэн Іэминат итхыгъэ

ЦІыфымкІэ зынахь лъапІэ щымыІэр псауныгьэр ары. Ащ елъытыгъэу, гъогурыкІонымрэ тиныбжык Іэхэмрэ зэрэзэхъулІэхэрэм ехьылІагъ зэдэгущыІэгьоу полицием иполковникэу Гъомлэшк Байзэт дашІыгъэр.

Спортым иІофыгьо пІуныгьэ тэрэзым ылъапсэу елъытэ Шэуджэн районым Іэпшъэрызэо спортымкІэ итренерэу Даур Хьамедэ. ДэгущыІагьэр Сихъу СултІан.

«Ныбджэгъум» зыкІи щыгъупшэхэрэп хэкум къэзыгъэзэжьыгьэ тильэпкьэгьухэр, ахэм ащыщыбэ унэгъо дахэ хъугъэхэу, шъхьэІыгъыжьыкІэ амали яІэу Адыгэ Республикэм зэрисыр къыщыІотагъ «Хэкум кlорэ гъогум зэрипхыгъэх» зыфиІорэм.

2015-рэ илъэсымкІэ «Адыгеим ипшъэшъэ тхьамат» зыфиюрэ ціэ лъапіэр зыфагъэшъошагъэу, Кощхьэблэ районымкІэ къуаджэу Еджэркъуае щыщэу Джарымэ Дианэ Беданэкъо Замирэ дыриІэгъэ гущыІэгъури къыдэхьагъ жур-

«Гум исатырхэр» зыфиlорэ нэкІубгьом Унэрэкьо Налбый, Нэгьой Фатимэ, Боджэкьо Бэлэ яусэ зырыз къихьагъ. Журналэу «Ныбджэгъум» имэфэкІ къыдэкІыгъо хэбдзын хэмытэу зэгъэфагъэ, узІэпищэу уеджэ.

> МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Июгъэ-шагъэхэмкіэ

КЪЫТХЭТЫЩТ

Теуцожь районымкіэ Гъо- еджапіэм агъэкіон зэбэкъое колхозым итхьаматэщтыгъэ, тигъэзет иныбджэгъушхощтыгъэ Бэрэтэрэ Аскэр игугъу къэпшІымэ, ар Адыгеим дэгъоу щызэлъашІэрэ цІыфэу зэрэщытыгьэр къыуимыюнэу бащэ уапэ къифэнэп. Арын фае къызхэкІыгъэри Аскэр идунае зихъожьыгъэр тызхэт илъэсым ишэкІогъу мазэ илъэситф зэхъум, Адыгэкъалэ, Теуцожь ыкІи Тэхъутэмыкъое районхэм ащыпсэурэ тигъэзетеджэхэм ащыщхэр телефонкІэ къызкІытфытеуагъэхэр. Зыфэягъэхэр Аскэр щымыІэжьыми, иІофшІэгъэшхо, ишІушІагъэ къызэрэнагъэхэр, ахэр цІыфхэм зэращымыгъупшэхэрэр, шІукІэ ар агу къызэрагъэк ыжьырэр ныбжьыкІэхэм арагъэшІэнэу, щысэтехыпІэ афэхъунэу ары.

Мы тхыгъэ цІыкІур къэдгъэхьазыры зэхъум, ядэжь тыщыІагъ, колхоз тхьаматэу зыщэтым парткомым исекретарэу кІыгъугъэ Къатбамбэт Сахьиди, нэмыкІхэми гущыІэгъу тафэхъугъ.

Бэрэтэрэ Аскэр типкъыгъолэгъоу, тиныбджэгъушхоу щымытыгьэми, дэгьоу тшІэщтыгьэ. 1958 — 1959-рэ илъэсхэм Новочеркасскэ дэтыгьэ совпартхъум, пчыхьэзэхахьэу фашІыгъагъэм сыщыІэнэу хъугъагъэ. А еджапІэр къызеухым, партием и Теуцожь район комитет инструкторэу тІэкІурэ тыщызэдэлэжьагъ. Ащ ыуж ичылэ гупсэу Гъобэкъуае агъэкІожьи, ащ илъэсыбэрэ хьалэлэу фэлэжьагъ.

Аскэр Гъобэкъуае ыпсэ хэтІагъэу, ащ шІулъэгъоу фыриІэр гъунэнчъэу щытыгъ. 1942-рэ илъэсым яблэнэрэ классыр къызеухым, колхозым хахьи,

зыфагьазэрэр ыгьэцакІэзэ къыхьыгь. Учетчикыгь, комсоргыгь, бригадирыгъ, къоджэ Советым кіэлэкіэ дэдэу итхьамэтагъ.

1962-рэ илъэсым Гъобэкъуаий Аскъэлаий адэтыгъэ колхозхэр Шевченкэм хатэкъожьхи зы колхоз зашІыжьхэм, ащ ипартком исекретарэу илъэсибгьо Іоф ышІагь. Итхьамэтагъэр Теуцожь Аскэр. Чылэгъуи 9 хахьэщтыгъ, трактор бригади 7, фермэ 11 хэтыгъ, жъокІупІэ гектар мин 17 алэжьыштыгъ.

Аскэр зэхэщэкІо бэлахьэу зэрэщытыр къызщигъэлъэгъуагъэр гъобэкъуаехэр ахэм къахэкІыжьхи, колхозэу Лениным ыцІэ зыхьырэр зэхащи, ащ итхьаматэу хадзи шъхьафэу псэухэу зырагъэжьэгьэ 1971-рэ ильэсым ыуж. А колхозым илъэс 11-рэ Аскэр итхьамэтагъ. ЫцІэ къепІонэу псэолъэ тэрэз зыдэмытыгъэ къуаджэм а уахътэм къыкІоцІ зэфэшъхьафхэу 42-м ехъу къыдэтэджэгъагъ — механизированнэ хьамэр, колхоз конторэр, врачебнэ ІэзапІэр, Теуцожь Цыгьо имузей... ЗэкІэри къэпчъыгъуай.

А илъэсхэм Гъобэкъуае умышІэжьынэу хэхъоныгъэшхохэр ышІыгъэх. Районым имызакъоу, колхозым ищытхъу хэкуми, краими ащающтыгь. 1973-рэ илъэсым коцым центнер 42-рэ, натрыфым — 70-рэ, тыгъэгъазэм — 24-рэ къарахыжьыгь. Аузэ, 1980-рэ илъэсым лэжьыгъэ тонн 7267-рэ къахьыжьэу, чэм пэпчъ щэ килограмм 3000-м нэсэу къыкІахэу хъугъагъэ. Ащ фэшІ КПСС-м и ЦК, ВЦСПС-м, ВЛКСМ-м и ЦК язэІэпахырэ Быракъ Плъыжь къыфагъэшъошагъ, колхозым илэжьэкІо 17-мэ бгъэхэлъхьэ лъапІэхэр къаратыгъагъэх.

Бэрэтэрэ Аскэр зэрэІофышІэкІошхом дакІоу, шІэныгъэ куу зэрэзэригьэгьотыщтым ыкlи икъоджэ гупсэ ищыІэкІэ-псэукІэ, зипэщэ колхозым ар зэрафигъэ-ІорышІэщтым пылъыгъ, ныбжьыкІэхэм ящысэтехыпІагь. Ащ фэшыхьат Іоф ышІэзэ КПСС-м и ЦК и Апшъэрэ партийнэ еджапІэ заочнэу къызэриухыжьыгъагъэр. 1957 — 1982-рэ илъэсхэм КПСС-м ихэку комитет ичленыгъ, Краснодар краим идепутатхэм я Совет хэтыгъ.

Бгъэхэлъхьэ лъапІзу Аскэр къыратыгъэхэу инысэ къытигъэлъэгъугъэхэм нафэ къашІы иныбжыкІэгьу къыщегьэжьагьэу зышъхьамысыжьэу хабзэм, икъуаджэ зэрафэлэжьагъэр. Апэрэ медалэу «За трудовую доблесть» зыфиlорэр 1957-рэ илъэсым къыратыгь. Ащ къыкІэлъыкІуагъэх медалэу «За доблестный труд», орденхэу «Знак Почета», «Трудовое Красное знамя» зыфиlохэрэр, Лениным ыцІэ зыхьырэр, нэмыкІхэри. «Адыгеим и Щытхъузехь» зыфиюрэ бгъэхалъхьэри къылэжьыгъ, Теуцожь районым ицІыф гъэшІуагъэу щытыгъ Адыгэ Республикэм и Парламент ищытхъу тхылъ пчъагъи къыратыгъ.

зыфызэшІокІыгьэу тиІэр бэп. Ахэм ягугъу тшІын, тиныбжьыкІэхэм зэхядгьэхын, якъуаджэ, ялъэпкъ, ярайон, яхэку ящытхъу зэрэрагъэ ощтым яныбжыыкІэгъум къыщегъэжьагъэу зэрэфэбэнагьэхэр ядгьэшІэн, ахэр ящысэтехыпІэхэу къэдгъэтэджынхэ фае.

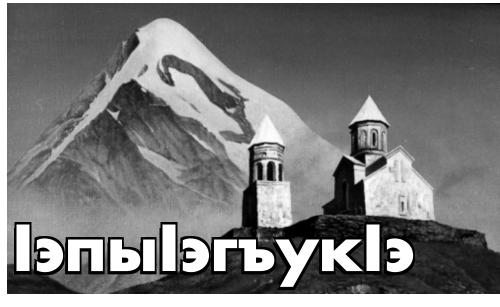
Бэрэтэрэ Аскэррэ ишъхьэгъусэу Щамсэтрэ лъфыгъибл зэдапІугъ — ТІалый, Римм, Сар, Мурат, Аслъан, Людмил, Инвер. Ахэри, ахэм къакІэхъухьажьыгъэ къорэлъф, пхъорэлъф 20-ри Аскэр илъагъо рэкІох, ащ рэгушхох.

Бэрэтэрэ Аскэр непэ къытхэмытыжьми, ишІушІагьэхэмкІэ, иІофшІагьэхэмкІэ, илъфыгьэхэм ямызакъоу, зышІэщтыгъэ пстэуми ашыгъупшэштэп.

НЭХЭЕ Рэмэзан.

ТУРИЗМЭР

къагъэгугъагъэх

Хэгъэгу кіоці туризмэр нахьышіоу зэхэщэгъэнымкіэ правительствэр хэкіыпіэхэм зэральыхъущтыр вице-премьерэу Ольга Голодец журналистхэм къариlуагъ.

2010-рэ илъэсым федеральнэ программэу «Развитие внутреннего и въездного туризма в Российской Федерации» зыфиlорэр къэралыгъом зыщаштэм, санкциехэм апкъ къикlыкlэ экономическэ хэхъоныгъэхэм шІэхэу къащыкІэщтыми зыми ышІагъэп. Программэр 2011 — 2018-рэ илъэсхэм атегъэпсыхьагъэу щытыгъ.

Апэрэ илъэситфым къыкІоцІ Урысыем ишъолъырхэм зыгъэпсэфыпІэрекреационнэ чыпіэхэр, хьакіэщхэр агъэпсыхэу, чІыпІэ гъэшІэгьонхэм якІурэ гьогухэр, псыр аращалІзу рагьэжьагь.

«Лэгъо-Накъэ икъэлапчъэхэр»

БэмышІзу шъолъырхэм япащэхэм

туризмэм изегьэушъомбгъункІэ Іофыгьоу зэшІуахыгъэхэр къызщаІотэгъэ зэхэсыгьо Тверской хэкум щызэхащэгьагь. Ащ Адыгэ Республикэм и Премьерминистрэу КъумпІыл Мурати къыщыгущыІагь ыкІи «Развитие внутреннего и въездного туризма в Российской Федерации» зыфиlорэ программэм игъэцэкІэн Адыгеир зэрэхэлажьэрэр къы-Іотагъ. Туристическэ-рекреационнэ кластерэу «Лэгьо-Накъэ икъэлапчъэхэр» зыфигорэм игъэпсын лъагъэктуатэ. Къушъхьэ тешъом псымрэ газымрэ ращэлІагьэх. Проектым игьэцэкІэн сомэ миллион 437-рэ пэlуагъэхьэгъах, ащ щыщэу миллион 350-рэ федеральнэ гупчэм, 87-р — республикэм къыхалъхьагъэх. Гъогу кІэшІагъэ ашІы, нэбгырэ 497-рэ чІэфэнэу хьакІэщ агъэпсы. Іофшіэнхэм язэшіохын халъхьанэу мылъку зи!э цІыфхэри зыгъэпсэфыпІэм игъэпсын къыхэлажьэх.

Программэм игьэцэкІэн зыфежьагьэхэм къыщегъэжьагъэу туризмэм хэхъоныгъэхэр егъэшІыгъэнхэм сомэ миллиард 20-рэ миллион 600-рэ пэlyaгъэхьэгъах. Урысыем ичІыпІэ зэфэшъхьафхэм объекти 150-мэ яинфраструктурэ щагъэпсы, зыгъэпсэфыпіэ-рекреационнэ кластер 36-рэ ащашІы. Объект 45-рэ агъэфедэнэу атыгъах, 21-рэ ашІыгьах, ау джыри атыгьэп, 86-м ягьэпсын лъагъэкІуатэ.

Комиссием ипшъэрылъ ины

Хэгъэгу кloцl туризмэр нахь къызэрэlэтыгъэн фаер ыкlи туроператорхэм хабзэр къадеlэнэу Президентым къызэрариІуагъэр ащыгъупшэрэп. Урысые Федерацием культурэмкІэ иминистрэу, хэгъэгу кооці туризмэм изэхэщэнкІэ Кординационнэ советым ипащэ игуадзэу Владимир Мединскэм бэмышІэу Ростуризмэм ипащэу Олег Сафроновыр зипэщэ комиссием зыфигъэзагъ туризмэм пэІуагъэхьащт мылъкум хэгъэхъогъэным пае хэкІы-

пІэхэм алъыхъунхэу. Правительствэми мы Іофыгъом мэхьанэшхо реты. МэзищкІэ ахъщэу аратыщтыр къыздырахыщтым егупшысэнхэшъ, яшІошІхэр Урысые Федерацием финансхэмкІэ и Министерствэ рахьылІэнхэу комиссием хэтхэм пшъэрылъ афагъэуцугъ.

Рахьыжьэгъэ Іофыр къин. Сыда пІомэ хэгьэгу кІоцІым зызщыбгъэпсэфын чІыпІэхэу ыкІи плъэгъункІэ хъопсагьохэу итыр

бэми, ахэм узэрякІолІэщт гъогухэр, укъызщыуцущт хьакІэщхэр зэтегъэпсыхьагъэхэу щытэп. ГущыІэм пае, Анталием кlохэрэм ахъщэу атырэр хэгьэгу кіоціым ианахь чіыпіэ зэтегъэпсыхьагъэхэм ащатырэм нахь баюми, зыми щымыкІэхэу ыкІи гупсэфэу ягъэпсэфыгьо уахътэ къыщагъакІо. Къызщыуцухэрэр я 4-рэ ыкІи я 5-рэ разряд зиІэ хьакІэщхэр ары. Къэралыгъо гъунапкъэр туристхэм афызэфашІыгъэми, дэгьоу зызщагьэпсэфыщтыгьэ Тыркуери, Египети ащыгъупшэрэп. Арэущтэу щытми ИлъэсыкІэ мэфэкІыр тихэгъэгу щыхэзыгъэунэфыкІыгъэхэм япчъагъэ процент 13 хэхъуагъ. Ау «жъогъуитф» зиІэ хьакІэщхэм зэрарысыщтхэм пае атышт уасэр Анталием шатыштыгъэм къызщехъугъэ чіыпіэхэр щыіэх. Тэ хьакІэщ пстэоу тиІэм «жъогъуитфым» тегъэпсыхьагъэу ахэтыр проценти 5-р арымэ, Анталием ихьакІэщ дэгъухэм ащ фэдэу ахэтыр процент 70-рэ мэхъу.

ЗыгъэпсэфыпІэхэр зэтырагъэпсыхьэхэмэ, нэбгырэ пчъагъэу къякІуалІэхэрэм ахэхьощт, тицІыфхэм яахъщи тихэгъэгу къинэжьыщт.

> ШЪАУКЪО Аслъангуащ.

(5

Q|

ТИЗЭДЭГУЩЫІЭГЪУХЭР

ТІэшъу Мэдинэ, нэмыкІхэри.

— Илъэсэу икІырэм Адыгеим инэмыкі чІыпіэхэм шъуащыіагъа?

- Германием щыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм я Хэсашъхьэ игъоу ылъыти, ижъырэ адыгэ-орэдыІо ансамблэу «Жъыур» къалэу Гамбург адыгэ культурэм ифестиваль рагьэблэгъэгъагъ. Зы пчыхьэ хьакіэщ афэтшіыгь, нарт пщыналъэхэр, фэюо-фэшіэ ыкІи ліыхъужъ орэдхэр, мэкъэмэ зэхэт зэфэшъхьафхэр шыкІэпщынэ, къамыл зыфэпІощтхэмкІэ къафедгъэlуагъэх. Нэгъой Заур, Нэгьэрэкьо Къызбэч, нэмыкІхэми яорэдкъэ-ІуакІэ ыкІи якъегьэІуакІэ лъэшэу агу рихьыгъ. МэфиплІэу тыкъызытыгъэм лъэпкъым илъэс миныбэм ылэжьыгъэм ыуасэ зэрэиныр зэхядгъэшІагъ.

— Лъэпкъ искусствэр

Лъэпкъ искусствэм

хагъахъо

«ІэшІагъэмрэ шІэныгъэмрэ зэкъошых» elo адыгэ гущыІэжъым. Ар шъыпкъэ, уахътэр зымыгъэхьаулыеу, ыгукІэ зышІоигъом бэ къыдэхъун ылъэкІырэр. Ащ изы щыс мы тизэдэгущыІэгъу.

Адыгэ Республикэм изаслуженнэ сурэтышізу, художествэхэмкіз Урысые академием идипломантзу Гъукіз Замудин ежь ышъхьз закъоу щымытзу, ныбжьыкізхэм, ізтахьохэм, кізлэціыкіухэм льэпкъ искусствэм ильэшыгьэ-дэхагьз зэхягьэшіыкіыгъзнымкіз іофышхо елэжьы.

Замудин плъэгъурэм, зэхэпхырэм угу илъыр къипІотыкІынымкІэ мэхьанэшхо зэряІэр ышъхьэкІэ ыушэтыпагь. ИныбжьыкІэгъум Налщык мы Іофхэр щыригъэжьагъэх, Адыгеим, Мыекъуапэ щылъигъэкІотагъэх. Лъэпкъ фольклорыр ІэпыІэгъу инэу а зэкІэмкІэ зэрэщытым ынаІэ тыридзагь. Адыгэ гупшысэм изехьэкІо ІэпэІасэхэм яІэшІэгъэ гъэшІэгъон дэдэхэу адыгэ пІуаблэхэм, ахэм атет тхыпхъэхэм джащыгъум зафигъэзэгъагъ. Нэм ылъэгъурэр арба пстэумэ анахьэу гум пшъхьапэ фэхъурэр. Адыгэ тхыпхъэхэр шІэныгъэ псаv екъух. Замудин иІофшІэгъэ ин изэфэхьысыжьэу хъугъэ мы лъэныкъомкІэ «Искусство адыгской циновки» зыфиlорэ тхылъэу 1991-рэ илъэсым къыдэкІыгьэр. Илъэс 30-м къехъугьэу ГъукІэ Замудин творческэ лъэгъошІур пхырещы. Зэхэпхырэ мэкъэмэ зэфэшъхьафхэм - псыхъом ичъэ, тхьапэхэм яІушъашъэ, бзыухэм ячэчэ чэф, усэм, орэдым уакіэдэіукіымэ, зэхэшіабэр къызэрэпфакіорэр; джащ фэдэ къабзэу плъэгъурэ пстэуми (гущыІэм пае, тхыпхъэр, нэмыкІхэр) гур къызэрагьэпіэжьгьэирэр; макьэхэмкіэ е плъэгъурэ пкъыгъохэмкІэ гум зэхишіэрэ пстэур къипіотыкіыжьыныр ІэшІэгьэ гьэшІэгьонэу,

ІэпэІэсэныгъэу ельытэ. Мэкъамэхэр зэхэпхышъунхэр, угу лъыІэсынхэр, ахэмкІэ ощ фэдэ цІыфыбэм уанэсышъуныр, угу илъыр къипІотыкІыныр зэрэхъарзынэм щыгъуаз ГъукІэ Замудин.

1985-рэ илъэсым къыщыублагъэу адыгэ музыкэ лъэпкъ Іэмэ-псымэхэу шыкІэпщынэм, къамылым якъэІэтыжьын ыкІи яшын-зэгьэшіэн, ахэмкіэ адыгэ орэдыжъхэр къырагъэюнхэ амал -нафо! мынуах е!к мехе!хыжүе!п шхо дешІэ. Ижъырэ орэд къэ-ІуакІэр иІэубытыпІэу, ныбжьыкІэ фольклор-орэдыю купэу «Жъыум» Іоф ешіэ, гьогу дахэ рэкіо. КІэлэцІыкІухэр адыгэ орэдыжъхэм, адыгэ лъэпкъ Іэмэ-псымэхэм апэблагъэ шІыгъэнхэм фытегъэпсыхьагъ «Тыжьын» зыцІэ ансамблэу ГъукІэ Замудин зэхищагъэри.

КІэкіәу къэпіон хъумэ, илъэсипші пчъагъэ хъугъэу Замудинэ тилъэпкъ искусствэ хегъахъо, ныбжьыкіахэр, кіэлэціыкіухэр мы лъэгъо дахэм тырещэх, агу дэхагъэм, зэфагъэм орэдыр ыкіи ижъырэ лъэпкъ ізмэ-псымэхэр иізубытыпіахэу къыфегъэущых. Ар мурад ин ыкіи гъогу шіагъу. Мы зэкіэмэ ялъытыгъэу, 2015-рэ илъэсэу дгъэкіотэжыыгъэр ятворчествэкіэ зыфэдагъэмкіз тизэдэгущыіэгъу тыублагъэ.

— 2015-р — илъэс дэхагъ, дэгъугъ. Анахьэу тэркіэ тыгу къинагъэр адыгэ къамылапщэхэм яшъолъыр фестиваль ары, — къеlуатэ ІэпэІасэм. — Іофтхьабзэр 2015-рэ илъэсым мэлылъфэгъу мазэм Мыекъуапэ щыкіуагъ. Ащ хэлэжьагъэх Черкесскэ, Налщык, Тыркуем къарыкіыгъэхэр. Хэти лъэпкъ

музыкэ Іэмэ-псымэхэмкіэ хэшыкізу иіэр къыгъэлъэгъуагъ, адыгэ мэкъамэхэр ыкіи орэдыжъхэр ащ къыщаіуагъэх. Фестивалымкіэ тэ гухэлъзу зыфэтшіыжьыгъагъэр къамылыр ціыфхэм агу къэдгъэкіыжьыныр, кіэлэ-гъуалэхэм ащишіыкіэ афиіотыкіыгъэныр, ягъэшіэгъэныр ары. Мэфэкіы-

шхом ащкіэ лъэшэу ишіуагъэ къэкІуагъэу сэлъытэ. ЕгъашІэм апэрэу къамылыр зэхэзыхыгъэхэр ащ къыкіэупчіэхэ хъугъэх, шыкІэпщынэм фэдэу, къамылым анаІэ тырадзагь, ныбжьыкІэхэр къыфэущых. Мэкъэмэ зэфэшъхьафхэр къызэрыкІырэ къамылыр бжъэмыем (цІырбыжъ, къамыу) алюминым зэрахэпшІыкІын плъэкІыщтыр къафэтІотагъ. АщкІэ шІыкІэ-амалхэу щыІэхэм ащыдгьэгьозагьэх. Черкесскэ щыщ Ащыбэкъо Азмэт шыкІэпщынэми, къамылми дахэу къарегъаlо. Джащ фэдэх АдыгеимкІэ Нэгъой Заур,

къэпютыжьыныр ыки ар зэбгъэшюныр къина?

— Іоф мыублэп непэ тэркіэ льэпкъ искусствэр, тэ тфэльэ-кіырэр тэшіэ. Ау нэмыкі ціыф льэпкъхэм нахь яшъыпкъэ рахьыліэ мы Іофыгъом фэгьэ-сэгьэнхэм, къамылым фырагъаджэх. Тэ тынэ зэтехыгъ, ау зэрищыкіагъэу зи тлъэгъурэп.

Анахь гъунэ зылъыфыгьэн фаер, сэ сишюшікіэ, лъэпкъ искусствэр зышыпыжьызэ Іоф ащкІэ зышІзхэрэм лэжьэпкІэ икъу ятыгъэныр ары. Ау Іофыр нэмыкізу щытышъ, зэчый зыхэлъхэу, лъэпкъ Іэмэ-псымэхэм ягъэфедакіэ зэдгъэшіагъэхэм ащкіэ Іоф ашіэнэу хъурэп. Арышъ, ныбжьыкІабэм ашъхьэ ыкІи яунагьо аІыгъын фаеба, нэмыкІ ахъщэ къэгьэхъапІэхэмкІэ загъазэ.

«Жъыум» фэгъэхьыгъэу къэпІон хъумэ, ылэжьыгъэр макІэп. Элекместыныхпев еннодт ишІуагъэкІэ адыгэхэр зыдэщыІэхэ Тыркуем, Америкэм, Германием, нэмыкІхэм купыр ащашІагь. КІэлакІэхэр къэущых. «Жъыум» хэтхэм loplyатэр, адыгабзэр, тхыдэжъхэр, орэдыжъхэр, ахэм япхыгъэ тарихъыр ашІогъэшІэгъонхэу зэрагъашІэх ыкІи лъэпкъ Іэмэ-псымэхэм яшІын фэ-

гъэсагъэхэу ахэм къарагъаlo.

— Кіэлэціыкіухэм афэгьэхьыгьэу сыда кьэпіон пльэкіыщтыр, льэпкъ искусствэм сыдэущтэу ахэр фэжьугьасэхэра?

— Искусствэхэмкіэ республикэ кіэлэціыкіу еджапізу Льэцэрыкъо Кимэ ыціэ зыхьырэм Іоріотэ къутамэмкіэ ахэр ильэси 6 хъугьэу щетэгьаджэх. Ижъырэ адыгэ орэдкъэіуакіэм, шыкіэпщынэм къырагъэіонэу тэгьасэх, япчъагъэкіэ 50 мэхъух. Ахэм ащыщэу нэбгырэ 27-р ары жэбзэ-хабзэр, адыгэ орэдыр, шыкіэпщынэр зэзыгъа-

шІэхэрэр. Апэрэ илъэситІу-щым макъэхэр зэрэзэхахэу къырагъэІоным етэгъасэх. Ащ ыужым этносольфеджиор зэрагъашіэ. ХьакІэщхэр тэшІых. Мы илъэсымкІэ ащ фэдэ Іофтхьабзэхэр Адыгэкъалэ, Шэуджэн районымкІэ Мамхыгъэ ащызэхэтщэгъагъэх. Іэтахъохэм ыкІи кІэлэцІыкІухэм ахэтых музыкэ сэнаущыгъэ ин зыхэлъхэр, ахэм ащыщхэр, гущыІэм пае, Гъогъо Дамир (илъэс 11 ыныбжь) мыбжыхьэ, шэкІогъум и 4 — 7-м Петербург щыкlогьэ я IV-рэ Дунэе зэнэкъокъоу «Осенний марафон» зыфиюрэм хэлэжьагь, я 3-рэ чІыпІэр къыфагъэшъошагъ. ШыкІэпщынэри, орэдкъэюныри дэгьоу къадэхъу, хъупхъэх, чаных Пашты Гупсэ, Лыбзыу Шанэ. Мыхэм нарт ліыхъужъ орэдхэр дэгьоу къа-Іох. ОрэдкъэІонымкІэ Іазэх Бязрыкъо Дамир, Хъут Мыхьамэт. Нахь цІыкІухэр фольклор орэдыІо-Іэмэ-псымэ къегьэlокlо купэу «Тыжьын» зыфиlорэм хэтых (пащэр ГъукІэ Замудин).

— 2015-р сыда джыри анахь шъугу къызэринэщтыр?

— Сигуапэу къэсіон Дунэе фестивалэу Къалмыкъым икъэлэ шъхьаlэу Элиста щызэхащэгъагъэу «Эпосы мира на земле потомков Джангара» зыфиюрэм тызэрэщыіагъэр ыкіи Адыгэ Республикэм икіымэфэ лъэхъан къызэјухыгъоу Лэгъонакъэ тыгъэгъазэм и 12-м щыкіуагъэм тишъыпкъэу тызэрахэлэжьагъэр. Ахэр мэфэкі ин лъапіэхэу зэрэщытхэмкіэ тыгу бэрэ илъыщтых.

— Джыри зы упчіэ, Замудин, илъэсэу икіырэр оркіз сыд фэдагъа?

— Сэри джыри нахь сегугьоу илъэсым къыкіоці Іоф сшіагъэ. Ситхылъэу «Учимся играть на шичепшин» зыфиюрэр къыдэкіыгъ. Мы илъэсымкіз адыгэ шыкіэпщынэм иатлас бзищыкіэ — адыгабзэкіэ, урысыбзэкіэ, инджылызыбзэкіз тхыгъэу згъэхьазырыгъэ, тыпсаумэ, къыдэкіыщт.

— Тхьауегьэпсэу гущыюгьу укъызэрэтфэхьугьэмкю. Ильэсыкюр хъяр Тхьэм тфеші.

– Ори ары.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Илъэс 25-рэ хъугъэ

РСФСР-м и Апшъэрэ Совет 1990-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 22-м ыштэгъэ унашъомкіэ Урысые Федерацием Пенсиехэмкіэ ифонд зэхащагъ. Ар щыіэ зыхъугъэм къыщыублагъэу Іофшіапіэхэмрэ ціыфхэмрэ шіокі зимыіэ страховой тынхэу атыхэрэм яшіуагъэкіэ пенсиехэм мылъку апэјугъэхьэгъэным ыкіи пенсиехэмрэ социальнэ пособиехэмрэ ятыгъэнхэм имеханизмакіэ хэгъэгум щагъэпсыгъ.

ПІэлъэ кІэкІым къыкІоцІ Урысые Федерацием ПенсиехэмкІэ ифонд хэгъэгум ипэрыт социальнэ институтэу хъугъэ ыкІи къэралыгъом ащ пшъэрылъэу фигъэуцухэрэми ренэу ахахъощтыгъ. ИпшъэрылъхэмкІэ лъапсэу щыт лъэныкъохэу персонифицированнэ учетыр зещэгьэным, пенсиехэр афэгьэуцугьэнхэм ыкІи ятыгъэнхэм ямызакъоу, ПенсиехэмкІэ фондым пшъэрылъ фашІыгъ цІыф куп зырызхэм социальнэ тынхэр афэгъэуцугъэнхэм ыкІи ятыгъэнхэм, джащ фэдэу къэралыгьо сертификат-(остену) ин мехнестытк дех мылъкур гъэфедэгъэным пае ищыкІэгьэ документхэр гьэхьазырыгъэнхэм, цІыфымрэ къэралыгъомрэ мылъку ІахькІэ зэдыхэлажьэхэзэ пенсием пае мылъку зэlугьэкlэгьэным фэгьэхьыгъэ къэралыгъо программэр гъэцэкІэжьыгъэным яхьылІэгъэ Іофыгъохэри зэшІохыгъэнхэр.

ТІэкІу тешІагьэу, РСФСР-м ПенсиехэмкІэ ифонд и Правление 1991-рэ илъэсым мэлылъфэгъум и 29-м номерэу 85-рэ зытетэу къыдигъэк Іыгъэ унашъомкІэ ПенсиехэмкІэ фондым и Къутамэу Адыгэ автоном хэкум щыІэр зэхащэгьагь. Ильэс зэкІэльыкІохэм ПенсиехэмкІэ фондым и Правление ыкІи и ГъэцэкІэкІо дирекцие, джащ фэдэу республикэм ипащэхэм къатыгъэ ІэпыІэгъум ишІуагъэкІэ Адыгеим исоциальнэ щыакіэ чыпіэ шъхьаіэ щызыІыгь пенсие системэ республикэм щызэхэтцэн тлъэкІыгъэ. Дэгьоу тІэ къидгьэхьагьэх зэхэщэн, технологическэ, информационнэ ыкІи финанс-экономикэ гъунэпкъакІэхэр. Ти Къутамэ зэкІэ испециалистхэм акІуачІэ къызэрихьэу егугъухэзэ япшъэрылъхэр зэрагъэцакіэхэрэм ишіуагьэкіэ, гьунэпкъэ лъагэхэм талъыІэсыгъ. Пстэуми апэу ар щытхъугъэкІэ афэлъэгъугъэн фае тичіыпіэ къулыкъухэм япащэхэм ыкІи яспециалистхэм. Непэ зэпыу фэмыхъоу цІыфхэм пенсиехэр зэраратыхэрэр чІыпІэ къулыкъухэм пшъэрылъыбэу зэшІуахыхэрэм язы Іахьэу щыт ныІэп. ПенсиехэмкІэ фондым и Къу-

аныбжь къызыскІэ цІыфхэм пенсиеу аратыщтыр зэlуегьакlэ, и в едитися нешфо мехфици ежь-ежьырэу зыщылэжьэщтыр зэхэзыщэгьэхэ мин 26-рэ хъухэрэм къатырэ страховой тынхэр еугьоих, нэбгырэ мин 57-мэ пенсие лъэпкъ зэфэшъхьафхэр аретых, джащ фэдэу ны (унэгьо) мылькум ехьылІэгьэ сертификат зэратыгъэхэ унэгъо мин 25-мэ Іоф адешіэ.

ПенсиехэмкІэ фондым ичІыпІэ къулыкъухэм персонифицированнэ учетым тегъэпсыкІыгъэу цыфхэм ашъхьэ телъытагъэу къафызэlуахыгъэ счет мин 440-рэ зэращэ. Республикэм щыпсэурэ нэбгырэ мин 13 фэдизмэ цІыфымрэ къэралыгъомрэ мылъку ІахькІэ зэдыхэлажьэхэзэ пенсием пае мылъку зэlугъэкlэгъэным ехьылІэгъэ къэралыгъо программэм тегъэпсыкІыгъэу пенсием пае мылъку зэјуагъакіэ. ПенсиехэмкІэ фондым иІофышІэ нэбгырэ 510-мэ мафэ къэс цІыф--ыск е прачжения неха изыгъэгъотыхэрэм Іоф адашіэ.

Непэ технологическэ базэу тиІэр уахътэм къыгъэнэфэрэ шапхъэхэм икъу фэдизэу атегъэпсыкІыгъ. ЦІыфхэм ыкІи ахэр страховать зышІэхэрэм электроннэ зэпхыныгъэ адытиІэным фэшІ ищыкІэгьэ электроннэ сервисхэр тэгьэфедэх. Джащ фэдэу тиІофшІэн кІэу хэдгъэхьагъэхэм ащыщ пенсие ягьэгьэуцугъэным фэшІ цІыфым илъэІу тамэ джы Іоф зышІэхэрэм тхылъ электроннэ шІыкІэм тетэу къытын ылъэкІынэу зэрэдгъэпсыгъэр.

Илъэс 15 хъугъэ ПенсиехэмкІэ фондыр Іоф зымышІэрэ пенсионерхэм ящы акіэ нахь дэгьоу гьэпсыгьэным, нахыыжъхэм ясоциальнэ фэlo-фашlэхэм язэшюхыкіэ хэхъоныгъэ егъэшІыгъэным телъытэгъэ социальнэ программэхэм ягъэцэкІэжьын зыхэлажьэрэр. А илъэсхэм къакІоцІ Урысыем ПенсиехэмкІэ ифонд и Къутамэу Адыгэ Республикэм щыІэм социальнэ программэхэм ягъэцэкІэжьын сомэ миллион 215-рэ мин 400-рэ пэlуигъэхьагъ. ЦІыфхэм социальнэ фэlо-фашіэхэр зыщафагъэцэкІэрэ учреждениехэм яматериальнэ базэ нахьышІу шІыгъэным ыкІи гъэпытэгъэным, жъы хъугъэхэм яІыгъын нахь дэгъоу зэхэщэгъэным сомэ миллион 80 пэІудгъэхьагъ.

ПенсиехэмкІэ фондым и Къутамэу Адыгэ Республикэм шы р ильэс 11 хъугъэ юф зымышІэрэ пенсионерхэм яунэ-- чахы менесте первод нехылІэгьэ Іофыгьохэм захэлажьэрэр. Яунэхэм газыр ящэлІэгъэным пылъ хъарджхэм ахъщэ Іахькіэ тахэлажьэзэ а илъэсхэм къакІоцІ а Іофыгъом сомэ миллион 13-рэ мин 200-рэ пэІудгъэхьагъ, унэгъо 870-мэ гъэстыныпхъэ шхъуантІэр агъэфедэн алъэкІынэу дгъэпсыгъэ.

2002-рэ илъэсым псыр къызеум Кощхьэблэ районымкІэ чылагьоу Натырбые щыпсэухэрэм ащыщхэу зычІэсыщтыр зимыІэжьэу къэнагъэхэм апае піэлъэ кіэкіым социальнэ унэ зэтегъэпсыхьагъэу фэтэр 30

хъурэр дгъэпсыгъагъэ. Ащ сомэ миллион 26-рэ мин 700-рэ пэlухьэгъагъ. Джащ фэдэу зыщычъыехэрэ корпусэу чыпІэ 27-рэ зиІэри а чылагъом щыдгъэпсыгъагъ.

Адыгэ Республикэм исоциальнэ-экономикэ щы ак захъоныгъэ егъэшІыгъэным Урысыем Пенсиехэмкlэ ифонд иlaхьышюу хишыхьэрэм осэ ин фишІызэ, Адыгэ Республикэм и Президент 2005-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 12-м къыдигъэкІыгьэ УказымкІэ ПенсиехэмкІэ фондым и Къутамэу Адыгэ Республикэм щыІэм республикэм икъэралыгъо тын анахь инэу медалэу «Адыгеим и Щытхъузехь» зыфиюрэр къыфигьэшъошэгъагъ. 2013-рэ илъэсым кІэухэу фэхъугъэхэм атегъэпсыкІыгъэу ПенсиехэмкІэ фондым и Къутамэу Адыгэ Республикэм щыІэм «ПенсиехэмкІэ фондым и Къутэмэ пэрыт» зыфи-Іорэ щытхъуцІэр къыфагьэшьошэгъагъ. 2012-рэ ыкІи 2014-рэ илъэсхэм ПенсиехэмкІэ фондым и Къутамэу Адыгэ Республикэм шыІэм «Федеральнэ округым ПенсиехэмкІэ фондым ианахь Къутэмэ дэгъу» зыфиlорэцІэр къыфагьэшъошэгьагь.

Щэч хэлъэп а тын лъапІэхэм тапэкІи нахь пшъэрылъ инхэр къызэрэтфагьэуцухэрэр. Арышъ, бэ джыри шІэгъэн фаеу тапэ илъыр. Tklyaчlэ хэдгъахъозэ ыкІи тиІофшІэн нахь дэгъоу зэхатщэзэ, зэкІэ пшъэрылъэу къытфагъэуцухэрэр дэх имыІэу дгъэцэкІэжьыщтых.

> ПенсиехэмкІэ фондым и Къутамэу Адыгэ Республикэм щы Іэм ипресс-къулыкъу

О ЦІЫФ ЗЭФЫЩЫТЫКІЭХЭР

Д. Трамп пэуцужьын къыкъок ыгъ

Дональд Трамп — миллиардер, тхакіо, США-м щэпсэу. Мы илъэсым ыныбжь илъэс 70-рэ хъущт. США-м ипрезидент хъумэ шіоигъоу ятіонэрэу икандидатурэ къырегъзуцо. Республиканцэхэм япартие хэт. Сабыи 5 иІ.

Бэлъкъар Марвэ Лос-Анджелес шэпсэу. Адыгэ пшъашъ. илъэс 22-рэ ыныбжь. Ятэжъ пашъэхэр Урыс-Кавказ заор зэуцужьым ыуж ячІыгужъ къабгыни Сирием икІыжьыгъагъэх. Нэужым США-м апэрэ черкесхэу кощыжынгальэхэм ахэтыгьэх.

Мы лъэхъаным Бэлъкъар лъэкъуацІэр зыхьэу Дамаскэ дэсыр унэгъо заул зэрэхъужьырэр. Ахэр зэкІэ черкесых – адыгэх.

Сыда Д. Трампрэ М. Бэлъкъарымрэ зэфэзыхьыгъэхэр?

Президент хъунэу фэе Д. Трамп хэдзын зэнэкъокъоу кІохэрэм чанэу ахэлажьэ. ИгъэпсыкІи изекІуакІи шІыкІаеу щытхэми, цІыфыбэмэ къыдырагъаштэ. Ар джы тет президентым бэ къыІоу зэрэщымытым рапхы. Ау бэмышізу «Унэ Фыжьым» Трамп икандидатурэ тырихыжьымэ зэрэнахьышІур къыІуагъ. Ар къызыхэкІыгьэр быспъымэнхэр США-м

къихьанхэ фимытхэу, ащкІэ фитыныгъэ арамытынэу пащэхэм къызэряджагъэр ары. Джащ фэдэу, къэралыгъом къихьэгъахэу щыпсэухэрэм хэушъхьафыкІыгъэ удостоверениехэу зыщыщхэр зэрытхагьэхэр къыздырахьакІынхэу ыкІи тамыгъэ шъхьафхэр аратынхэу, тыдэ шыІэхэми алъыплъэнхэу агъэпсын фаеу къыІуагъ.

Д. Трамп быслъымэн цІыфхэр еушъхьакІух, ямэщытхэр зэфашІыжьынхэу, зэрэхъухэрэ пчъагъэр шъхьафэу атхынэу зэlукІэгъухэм къащею. Ислъам диныр зылэжьыхэрэр ежьым ціыфкіэ ылъытэхэрэп, ахэм ямэщытхэм террористхэр щагъасэхэу къеlо.

Кандидатым ыгъэдаlохэрэм ащыщ горэм игъунэгъу быслъымэн унагъом бомбэ тыридзэнэу ыгъэхьазырыгъэу къашІи, агъэтІысыгъ.

Быслъымэн пшъашъэу Бэлъкъар Марвэ Трамп изекlyaкlэ инэу ыгу къеуагъ, шъхьакІо ригьэшІыгь. БзэджашІэхэм афэдэу быслъымэнхэм алъыплъэнбылымхэм е хьапсчІэсхэм афэдэу къызэрашІэжьынхэ тамыгъэ шъхьаф къырахьакІын фаеу къызэри/уагъэр фэщэчыгъэп. Джары Марвэ Д. Трамп фэтхэнэу зыкІэхъугъэр.

«ШъхьэкІэфагъэ зыфэсшІырэ Дональд Трамп! Сэ сціэр Марва, сыбыслъымэн. Ислъам диныр зылэжьыхэрэм тамыгъэ шъхьаф къытшюхябгъэлъэнэу узэрэфаер *зэхэсхыгъ*, — къыщею пшъашъэм итхыгъэ. — Арышъ, сэщ пае сэри зы тамыгъакю къэсщэфыгъ. Ар Дунаир зэрэщытэу мамырныгъэм итамыгъэкіэ щальытэ, мэхьанэ шъхьаюу ислъам диным кюцыльыр аш къекы.

Сэ сылэжьырэ диныр зэ-

фэнчъагъэм пэуцужьы, зыкІыныгъэм фэбанэ. Сэ уздэсщэн слъэкіыщт къэскіухьэрэ еджапІэхэм. Ахэм узэрылІыкІыщт уз Іаехэм узэрапэуцужьын плъэкіыщт шіыкіэхэр еджакіохэм къащыфэсэіуатэх. О пшъхьэкіэ ульыпльэн пльэкыщт ахэр зэрэпсэухэрэм пае зэрэгушюхэрэм, адэбзым (ракым) ебэнынхэм зэрэфаблэхэрэм, зэрэнасыпыш юхэр къагурыю анэгухэр къызэрэнэфыхэрэм.

Сэ сыбыслъымэнмэ. аш къикІырэп сымыамериканцэу, сызщыпсэурэ къэралыгъор шІу сымыльэгьоу. Бысльымэнхэр цыф гупсэфых ыкІи цыф къабзэх. Джы тимэщыт укъесэгъэблагъэ. Ащ ціыф тхьамык эхэм ямызакъоч. шхэ зышюигьохэр зэкіэ къекіуаліэх. Лъэпкъ зэхэдзи, дин зэхэдзи амышіэу ціыфхэр щагъашхэх. Сэлам алейкум».

Марвэ итхыгъэ соцсетыр къызэтыричыгъ. Американцэхэм анэмыкізу, лъэпкъ зэфэшъхьафхэм къахэкІыгъэхэу нэбгырэ миллионныкъом ехъу къыфэтхагъ.

Ежь Трамп изекІуакІэкІэ ынапэ зэрэтырихыжьыгъэр, ащ президентэу хадзынымкІэ изэрар къызэрэк ощтыр бэмэ къыраlуагъ ыкlи къыфатхыгъ.

Черкес пшъашъэм къызэрэдырагъэштагъэм имызакъоу ар зэкІэми зэлъашІагъ. США-м ыкІи Европэм и Гупчэ телевидениехэм арагъэблэгъагъ,

Трамп зыфигъэзэнэу зэрэхъугъэм къыкІэупчІагьэх. Марвэ Трамп зэрэмызафэр, лъэпкъхэр зэрэзэфимыгъадэхэрэм зэкІэми апэу ежьыр зэригьэпыутырэр, быслъымэнхэм ариlуалІэхэрэр зэрэмытэрэзхэр журналистхэм афиіотагъ.

«Сиислъам дин шІумрэ мамырныгъэмрэ афэлажьэ. Быслъымэныгъэм ыкупкІыр мафэ къэс телевизорымкІэ къытагъэлъэгъурэ сурэт нэпцІыхэр арэп», — elo Марвэ.

Ащ итхыгъэ еджэгъабэмэ, ядин емылъытыгьэу, мафэ къэс США-м ипсэукІэ нахьышІу хъуным зэрэфэлажьэхэрэр Д. Трамп къыфатхы. Кандидатхэу ежь фэдэу пащэм иІэнатІэ фэбанэхэрэми изекіуакіэ ашіотэрэзэп ыкlи ар ежьыми шlyаушъэфырэп, зыгу шІу илъ американцэхэм агъэмысэ.

ШЪАУКЪО Аслъангуащ. Сурэтхэм арытхэр: черкес пшъашъэу Бэлъкъар Марва; мамырныгъэм итамыгъ.

(КъызыкІэльыкІорэр тыгъэгъазэм и 26-м къыдэкІыгъэ номерым ит).

Байзэт ыкъогъу зызкъуегъэщым — ары шъыпкъэ! Хьасэбэкъум дэтэу къакІорэр мэзыхьэжъым ехьщыр дэд! Итеплъэ джэфышэ-шхъонтІашъоу, ежьэшъо тІэкІуи къыхахьэу...

Бжыхьэ кlахэу а мафэми КІымэз зыфаюрэ мэзышхо Іушъом щыжъощтыгъэх. Шыблэкъохьаблэ итыгъэкъохьапіэкіэ гъэзагъэу чыжьэ дэдагъэх. Пхъэlашэм цІыраужъэу къыпиутІэрыхъагьэр паукъэбзыкІыщтыгъ. Ащыгъум Сыхьач арыгъэ тыгъужъыр, мэзыхьэжъыр, апэу зылъэгъугъагъэр! Хьау, къащыщтагъэп ыкІи, етІэгъойкІэ уеомэ тебгъэфэн фэшІоу къакІуи, мыгумэкІыхэу къакІэрытІысхьагъ: «гъэбэжъу шъогъот апщи, жъонэкІо лІыхъухэр» ыІозэ къакІэнакІэ пІонэу.

Тыгъужъым ыцэхэр зэтенэхэу къызэраlуатэу, ежьхэр, кlалэхэр, арыгъэ зыцэхэр зэтедыкъэгъагъэхэр. Такъикъ шlукІаий ашІуикъудыигъагъ. ЗыкъызашІэжьым, ой-сэй куохьаушхор къаІэтыгъ, ау ащкІи джэфыжъыр афэгьэтхъытхъыгьэп. Джаущтэу ежь зыгорэхэр зэпищэч-къызэпищэчыжьхи, къяплъ-къяплъи, зигъэчэрэгъуи, етІани мыгумэкІыхэу мэзымкІэ тыриушъокъуагъ.

Зэрэзэндэрыкъэу Байзэт джыри рулым зэрэшъхьарыт: нахь нэбэлэшху. Ау зэкІэм гушІопскІэ нэгум зыкъызэрихъокІи:

- Удэ-удэ! Нахьыжъ ары! къыхэкуукІыгъ. — Сигъэделагъ! А-опсэуа, Нахьыжъ къэкІо-ожьы!..
- Ары шъыу, сэри сыбгъэшэхъугъ! Мыхьамод ары!..
- Ура, Нахьыжъ къэкІо-оожьы! — Байзэт тракторыр итІагъэу къыгъэуцугъ. Скоростым тырихи, ымыгъэкІуасэу епкіэхи, гушіом кіуачіэу къыритыгъэмкІэ кІиІагъ. Ащ ыуж Сыхьачи кІэкІэу илъэдагъ.

Зэрэчъэхэрэм тетэу кlалэмэ ліым ыпшъэ зырашіагь:

- Фэсыжь апщи!..
- Фэсыжь апщи!..

ЯгушІуагьо ащ нахьэу къыраютыкынэу туми афэлъэкырэп. Нэмыцхэр чылэм зыдафыжьхэм, джыри заор кюштыгъэ, хэку НКВД-м къикІыхи ГъукІэмкъомэ адэжь лъыхъуакІохэр къызэрэкІогъагъэхэр Мыхьамодэ раготэнэу къырагъэкІурэп.

Ежьыри, Мыхьамоди, итеплъэкІэ гъогу чыжьэ къызэзынэкІыжьыгъэ дзэкІолІ хьалэл шъыпкъ, ежьми гушор фэхъужьырэп. Мыщ фэдизрэ илъэсым имеханизатор ціыкіумэ афэзэщыжьыгь! Фэхъужьы гущэрэп шъхьаем, гушІуагъом нахьи нахь онтэгъу къышІыгъэ кІэлэ хъудыкъитІоу ыпшъэ ишІагъэхэр ащ нахьыбэрэ фэ-Іэтыжьыхэрэп. «Зэошхом имашІо къыхэкІыжьыгъэм» гъэрет хэлъыжьэпышъ ары, гур мэкІэжъые дэдэ къышІохъу.

- Шъо лІышко джадэхэр... — фэщыІэрэп шъыпкъэмкІи, икъарыу къызэримыхыжыырэр къызхимыгъэщ шІоигъоми, зигьэсэмэркъэузэ къыхэщхыкІыгь, ащ фэдиз кіуачіэ схэлъы-
- жьэп сэ... — «Тыгъужъ къакІо» тэІошъ,

тэ тыщыт... ШъыпкъэмкІэ, уигъэщтэнэуи ГъукІэмкъо дзэкІолІым итеплъэ шъојудж.

«Тыгъужъы сыхъугъэ

къыдэкІы, чэщныкъом тыдэхьажьы. КІо, загъорэ киноу горэм тымыкІомэ...

— Адэ Хьаджэмыекъор? Мэджыд!..

— Мэджыдэ къэкІожьыгъэп. Ар дэгъоу сэшІэ. Ау пшъэшъэжъые ціыкіу кіэсэу, «Мэджыдэ сэ сыришъуз» ыlуи, урыс бзылъфыгъэ ныбжьыкІэ горэ Хьаджэмыекъомэ адэжь бэмыші эу къэкіуагъ! — щыгъозэ шъыпкъэу Сыхьачэ джы къэгуІагъ. Хьаджэмыекъохэмрэ Сыхьачытхэмрэ зы хьаблэ зэ-

- КъэпІуагъэр гъэшІэгьоны,

ЦУЕКЪО Юныс

«ЦІыфышъор Іужъу, «...пе Інш не Іешимы

(Романыкіэм щыщ пычыгъохэр)

шъыпкъ!» — ежь-ежьырэу ыгукІэ еуцолІэжьи, Мыхьамодэ Іущхыпціыкіыгъ, ащ къыкіэлъыкоу калэмэ ыгу афэгъу пІонэуй зигъэпсыгъ:

— Арэу гущтэ шъуагъэшІыгъа а джэфыжъмэ?!

— ТагъэшІыгъэми сымышІэ, ау тагъэгъуащэрэп...

— Уитеплъэджэ ууцуагъэ гущ! Лъэсэу къалэм укъекІыжьыщтын? — Джэуап къытыжьынэу игъо римыгъафэу къыпедзэжьы. — Укъэмыкожь зэхъум, тыбгъэгоІэжьыгъагъ, Нахьыжъ. — Сыхьач ыжэ ыгъэуцурэп, «зыгорэ (мытапэкІэ ГъукІэмкъо Мыхьамодэ фэгъэхьыгъэ къэбарэу Шыблэкъохьаблэ къыщекІокІыщтыгъэмэ ащыщ) къыІэкІэмыІогъагъот» еІошъ, Байзэти иныбджэгъу

Ардэдэми гущыІэр къыІэпепхъоты:

— Моу уигугъу тшІытыгъэ... — щхызэ, икІэрыкІэу ышъхьэ Мыхьамодэ ыбгъэгу ч1е-

... ГушІом ылъэкІапІэхэр къыгъэфалэхэмэ, къыгъэфалэхэзэ, Мыхьамодэ ылъакъомэ амы-Іэтыжьэу къызэхъокіи, жъонакІомэ апашъхьэ къитІысхьагь:

— Шъусамбырых, кlалэхэр, сыжъугъэпшъыгъ... Моу жьы тІэкІу къэсэжъугъащ... — ар къыІогъэ къодыеу макІэу къызкіэіэжьи, ыбгъукіэ лъагэу хэlэтыкlыгъэу иlэ жъогъэ бзыгъэ зэныбжышхом Мыхьамодэ тетІысхьагь. ХэуІупкІагьэхэр зиІэ псэй бэщэу ыІыгъым инэу ынаІэ тыригъэтызэ, ыбгъукІэ ыгъэтІылъыгъ. Арэущтэу зэрэфэсакъырэм кlалэмэ фэмыяхэхэу анаlэ тыраригъэдзагъ. Зэ шъхьаем, ашІогъэшІэгьонэу бэщым езэрэгьэпльыгьэх. Ау ар зылІзужыгьор тІумэ язи ардэдэм къыгурыІуагъэп.

Ыгу къэкіыжьыгъ піонэу Сыхьач къызІуипхъотыгъ:

 Тичылэ щыщ бэкlаехэр къэкІожьыгъэх. ШІукІае шІагьэ... Заулэ щышІагьэу ГъукІэмкъо

Мыхьамодэ зыкъишІэжьыгъ, жэкІэ-пэкІэ зэхэкІыхьажьыгьэу, уцуагъэр ынэгоу ышъхьагъ итмэ къадэплъыий, къялъэІугъ:

— СшынахьыкІэхэр, хьашкым, псы тІэкІу сежъугъашъу... Байзэт хъудыкъ цІыкІум тІэкІоп, псыщэльэ ныкъор къыгъэсыгъ. Мы тапэкІэ губгъом ит зыхъукІэ зэришІыщтыгъэм фэдэу, зыхиуІубагьэшъ, Мыхьамодэ къуарх-къуарх ригъаlоу псыр рекlыхы, чыишъхьэр зэпегъэджэжьы, зыфэгъэшъокІыжьырэп. КъыІучъыжьрэ псыр жэкІэпэпкъым щызэбгырэчъы, етІанэ шинелыбгъэм телъадэ, пакІэри фэмыяхэу псыщалъэм шІухэо.

— Гъогум сытетыгъэти, сыжакІэ сызтемІэбэжьыгъэр бэшІагъэ, — еупчІыгъэ щымыІэу ыгу имылъыр Бирамкъомэ якІалэ къызэхилъхьагъ.

— Нахьыжъ, о пшыхэри зэкІэ къэкІожьыгъэх, — ыгъэгушІо шІоигъошъ, Нэхъукъо Байзэт къеlо. — О закъор арыгъэ без вестэу къэнэжьыгъагъэр... — Мыхьамодэ къыритыжьыгъэ щалъэр жъуагъэм хигъэуцозэ, мэхьанэ гори имыІэу, къызІуипхъотыгъ.

Адрэр нэбэ-набэу кІалэм къеплъыжьыгъ:

— Арыба сІорэр, сэ чыжьэу сыкъикІыжьыгъ, сшынахьык! — Гущтэ тІэкІу ышІыгъэми, тефэрабгьоу Мыхьамодэ джыри къызэхилъхьагъ. Ау ардэдэм пцэшІо гъэжъуагъэу ышъхьэкуцІ къыхэлъэдагъ: «КІалэхэр щыгъозэнха шъуІуа хьаджырэтэу джырэ нэс бгъоджым сызэритыгьэм?»

ЕтІанэ ышъхьэ къызэриутІэрыхъагъэри ежьми къы-:пеаажеІш

— Ёщыкумэ я Къаймэт бэшІагьа къызигьэзэжьыгьэр? блэкІыщэу Іофы зыригъэшІэу къыкІэупчІагъ.

Олахьэ джащ сыщымыгъуаз. Байзэт ымышІэрэмэ, къыІуи, Сыхьач иныбджэгъу фыдыреплъэкІыгъ. — Къаймэттхэр о уигъусагъэхэба фронтым шъузыІохьэм?

— Хьау, тызэгъусагъэх шъхьае, мэшІокоу тызэрысыгъэр пыим къызегъаом... Бэ дэдэ хэкІодагъ. Хэт ышІэра, псаоу къыхэкІыжьыгъэмэ сэІошъ ары...

Байзэт ышъхьэ ыукъончи: Олахьэ сэри сыщымыгъуаз, Нахьыжъ. Мы мэфэ заулэм къэмыкІожьыгъэмэ, ыІупшІэ зэтырикъузи, зышъхьэригъэкІыгъ. — Мы натрыфпкъэжъым тызыфежьагъэм къыщегъэжьагъэу нэфшъагъом ты— ГъукІэмкъом зишІызэ. шхыгьэ. Мыщ лъыпыдзагьэуи ышъхьэ къилъэдагъ: «Тэ зыдгокlыжь нэуж арын шъуlуа ащыгъум Хьаджэмыекъожъым ащ фэдизыр зигъэхъагъэр! Зегъэбылъышъ хэтын фае! Е Къаймэт зэришІыгьэм фэдэу, лІыгьэ къызхигъотэжьыгъэмэ, заом Іухьажьыгъ. Ары, шъхьадж инасып къызэрихь. Псаухэмэ, ахэри къэкІожьыных». Ежь «инасыпи» непэ джы мы къызэрэзэпыфэрэм гугъэ шъэфыр ГъукІэмкъо Мыхьамодэ ыпкъынэ-лынэ гьопчагьэмэ зыгорэущтэу къахигъэущыкІыгъ. Къыухыгъэу, зэошхоу къызыlукlыжьырэм зэхицІыцІэгъэ-зэхигукІэгьэ тепльэ-Іупльэр зытырыуигъаштэу жъонэкІо кІалэмэ ор-сэрэу къахэхьажьы.

Хъущтри ышІэрэп. Ау ыпэкІэ къэтым Мыхьамодэ лагъымэ зычІилъхьэгъахэр, тхылъеджэр, ори дэгъоу узэрэщыгъуазэу, бэшІагъэ. БэшІэгъэ дэд...

Ыгу къэкіыжьыгъэу джыри Сыхьач мы нэгъэупІэпІэгъум къыхэгушІукІыгъ:

— Нахыыжъ, а Ещыку Къаймэт зы шъэо лъэрыкю ціыкіу иІэшъ! КъэкІожьмэ, дунаир фэхъужьынэп!

ТІэкІу тыригъашІи, лыуз-гуузэу Байзэт къыхигъэхъуагъ: — Ары шъхьаем, ошІа, На-

хьыжъ, а кІэлэцІыкІур къызэрэхъугъэм лъыпытэу, а мэфэ дэдэм къыщычъи, тэтэжъыр

ЫІорэр, Едыджи?! Къаймэт яти?! — Мыхьамодэ ышъхьацышъо къэтэджыгъ.

— «ГушІогьащэти ары» ыІуагь alo Пщэгъоныкъо Сыхьанчэ-

Джаущтэу зэрэгьэгущыІэхэзэ, Сыхьач къэпсынкІагь:

– А, сщыгъупшэжьыгъагъ, о пшынахьыжъи, Азмэти, бэшІагьэп къызыкІожьыгьэр! Ащи шІукІаерэ зэригъэжэжьыгъэх...

Мы нэгъэупІэпІэгъум ГъукІэмкъо дзэкІолІым ыбгъэгу хэпшіыкізу жьы чъыіэтэгъэ хъоу-пщаур къыдэушагъ, гъэшІэгьонэу адэдэми Сыхьач Іуплъыхьажьыгъ, «ащыгъум, заор зыуцужьыгъэр бэшlагъэмэ, Ещыку Къаймэт тэдэ щыкъот?» гумэкіыр къыкіэкіэхьагъэу ыгукІэ зэриІожьыгь. Аущтэу ышъхьэ къызехьэм, ыпэрэм

фэмыдэу, нэпцІыгъэ пытагъэ горэ пкъышъолымкІэ къызхигъотэжьыгъэу ГъукІэмкъор къызкІэІэжьыгъ, «хьау, а слъэгъурэмэ сэ сыздэщыІагъэм зыпари хэшІыкІ фыряІэп» ыІуи, етІани тыриубытагь, ыгу ыбгъэ къыдэхьажьызэ, лІыгъэкІэ къызщытэджыкІыжьыгъ:

— Нычэпэу кІуагъэм сэри мэшІокум моу къалэм сыкъигъэсыжьыгъэ къодый. Лъэшэу сыпшъыгъ! — къызэрехьылъэкІырэр хэпшІыкІэу, кІалэмэ пцІы къафызэхилъхьагъ, ау ардэдэми къэбарым тегущыІыкІыным нахьыбэ фэмыеу къэпсынкІи, Байзэт ытамэ Іэ щифэзэ, къыпигьэхъожьыгь. — СыжъугъэгушІуагъ, кІалэхэр! Шыкур шъыу, мощтэу дэгъоу шъужъон шъулъэкІэу зызэрэжъугъэсагъэр...

Мы аужырэ гущыІэмэ Хьахъурэтэ Шыхьанчэрые бэшlагъэу, хыныгъошхом хэтхэзэ, чан тІозэдэлъыр «Мыр о нахь къыпшъхьапэщтышъ» ыІозэ къызэрэритыгъагъэр ыгу къагъэкІыжьыгь, ар трактористэжъым ІэшІу-ІэшІоу ыІушъхьэ къыщыуІэшІужьыгъ. Жаткэм уцыжъэу диутІэрэхъагъэр ерагъэу къыдитхъыщтыгъ. Партием ихэку комитет иапэрэ секретарь ытамэ Іэ къыщифэзэ, ащыгъум хэтэу ежьми бэрэ къыриюгъагъ: «Аферым, тхьэм ыІомэ, кІэлэ хъупхъэхэр къыткІэтаджэх, Іофшіэкіо чанхэр таужкіэ къекlых...» «Кlэлэ хъупхъэмэ пшlэщтыгьэ...» — лъы тІэкІоу къыкІэнэжьыгъэр ынэІушъхьэмэ къячъэжьыгъэу, мы нэгъэупІэпІэгъум Бирамкъомэ якІалэ къэушэплъыгъ, укІытэжьыгъэ. ЧІы гъуанэ ыгъотмэ ипшыхьажьынэу апашъхьэ итыр ыгукІэ къызэрэхъугъэр жъонэкІо гуІалэмэ сыдым аригъашІэщтыгъэ, зыкІи гу лъатагъэп...

Ынэмэ акіэіотыхьажьызэ, «Фордзон» зэкІэплъыхьэгъэ цыкіум Гъукіэмкъо Мыхьамодэ кІэрыуцуагъ, ижьи лъэшэу зы-Іуищагь. БэшІагьэу зэрэфэзэщыжьыгъэр къыхэщэу, ІаплІышхокІэ жъынч-жъгъаулэ тІыгурыгохым зыжэхиуІубагъ. Аущтэу зытыришІыхьэрэр щытхэм къагурыІуагъэп, мэкІэмакіэзэ гъын-гъыцу псынтіэу етІанэ ыгу къызэхишІыхьагъ. Мы такъикъым шъхьэуз къаигъэжъыри къэцыхэн фэшІугъ шъхьаем, щэІагъэу къыфэнэжьыгъэр, бэми макІэми, рихьыліи, ащ нахьэу кіуапіэ ритыгьэп. Гур тІэкІу нахь зэІэсэжьым, псэшхо зыхэлъ гъучышхо жъынчым етани 1э шифэзэ, хьэрамыгъи хэмылъэу мыгьожъым зыкъигьэнэгушІуагь:

СшынахыкІэхэр, шъыдэущтэу зыкъышъуфишІырэ мыщ, зыкъышъуфигъэгусэу зыкlи къыхэкІыгъэба? — мыщкІи гум имыльыхэу Бирамкьомэ я Мыхьамодэ гъэшэхъун фэшІкІэ зигъэсэмэркъэузэ, ІущхыпцІы-

Сыхьач ары апэу зыкъэзышІэжьыгъэр:

— Эй, Байзэт, хьэйнапэ тыхъугъ! — хыжь шхъуантІэм зэрелъасэ піонэу, кіэщыгъошхокІэ зыкъипхъотагъ. — Лилыу кур къыІысхыни, Мыхьамодэ нэзгъэсыжьынышъ, сэ сыкъэсыжьыт! — Аущтэу къызэтырипчъи, джабгъумкІэ, хьэсэбгъумкІэ мычыжьэу къэлъэгъорэ къужъаем ижьау чІэс шыкуаом, Лилыу, дэжь Сыхьач чъэшхокІэ кІиІагъ. — Базрыкъо тэтэжъым гушІуапкІэу тезгъэфэтым джы къеплъ!..

(Джыри къыкІэлъыкІощт).

БАСКЕТБОЛ

Лъэпаорэм хэкІыпІэ къегъоты

Урысыем баскетболымкІэ изэнэкъокъу хэлэжьэрэ командэхэу суперлигэм ия 3-рэ куп хэтхэм язичэзыу ешІэгъухэр щылэ мазэм и 12 — 13-м яІэштых. Мыекьопэ «Динамо-МГТУ-р» Щэрджэскьалэ щы Іук Іэщт чІыпІэ командэу «Эльбрусым».

«Динамо-МГТУ-р» гьогу техьаным ыпэкІэ тренер шъхьаІэу, Адыгэ Республикэм изаслуженнэ тренерэу Андрей Синельниковым гущыІэгъу тыфэхъугъ. — 2015-рэ илъэсым аужырэ

ешІэгъоу тиІагъэр тыгъэгъазэм и 25-м Курскэ щыкІуагъ, къытиІуагъ Андрей Синельниковым. — Зэіукіэгъур ешіапіэм щыкІозэ командэхэм яспортсменхэм шапхъэхэр аукъуагъэх, дысэу

зэдэгущыІэхэу фежьагъэх. Судьяхэм зэlукlэгъур зэпагъэугъ. Залым чІэсхэм гущыІэ гуаохэр тикомандэ фэгъэхьыгъэу къа-Іощтыгъэх. ЕшІэгъур ащ щаухыгъ. Курскэ икомандэ текІоныгъэр ыхьыгъэу судьяхэм унашъо ашІыгъ. Бысымхэр пчъагъэмкІэ тикомандэ ыпэ зэритыгъэхэр судьяхэм къызэрэдалъытагъэр шапхъэхэм адештэ.

Адыгеим иешІакІохэу К. Путимцевыр, Н. Ереминыр, А. Гапошиныр зэхэщакІохэм агъэпщынэщтых. Нэбгырищыри Щэрджэскъалэ щыкоощт ешІэгъум хагъэлэжьэщтхэп.

Апэрэ ешІэгъоу командэхэм Курскэ щыря агъэм «Динамо-МГТУ-м» текІоныгъэр къыщыдихыгъ, пчъагъэр 94:85-рэ. Суперлигэм иящэнэрэ куп апэрэ чІыпІэр «Динамо-МГТУ-м» щиІыгъ. ЕшІэгъу 16-м щыщэу 15-р къыхьыгь. Курскэ щызэхащэгьэ ешІэгъум бырсырэу къыпыкІыгъэм бэрэ утегущыІэн плъэкІыщт, ау шІуагъэ къызэримыхыштыр тэшІэшъ, зичэзыу зэІукІэгъухэм тягупшысэныр нахьышІу. Тиспортсменхэм загъэгусэным яюф тетэп, «зэрэльэпэуагьэхэм» акъыл хахынэу тэгугъэ.

• волейбол

Шэмбэтым аухыщт

Мыекъуапэ волейболымкІэ изэІухыгъэ зэнэкъокъу бзылъфыгъэ ыкІи хъулъфыгъэ командэхэр хэлажьэх. ХагъэунэфыкІырэ чІыпІэхэм якъыдэхын афэгъэхьыгъэ зэІукІэгъухэр бзылъфыгъэхэм щылэ мазэм и 16-м яІэщтых.

Урысыем ПенсиехэмкІэ ифонд икъутамэу Адыгэ Республикэм щыІэмрэ Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетымрэ ябзылъфыгъэ командэхэр шэмбэтым зэдешІэщтых. Технологхэм яешіакіохэм ащыщэу Анастасия Зборовскаям къызэрэтиlуагъэу, кlэух зэlукlэгъухэм яшъыпкъэу зафагъэхьазыры.

Адыгеим иволейбол щызэлъашІэрэ Къошк Руслъан МГТУ-м икомандэ итренер. Ащ зэрилъытэрэмкіэ, зэнэкъокъум яіэпэіэсэныгъэ зэрэщыхагъахъорэм дакІоу, япсауныгъэ агъэпытэ, языгъэпсэфыгъо уахътэ гъэшІэгъонэу агъакІо.

ЗэІукІэгъухэр Адыгэ къэралыгъо университетымрэ Мыекъопэ къэралыгьо технологическэ университетымрэ ащызэхащэх. ЕшІэгъухэм нэбгырабэ яплъы. КІэлэцІыкІухэр, спортсменхэм яныбджэгъухэр, яlахьылхэр, волейболыр зышІогъэшІэгьонхэр зэнэкьокъухэм ащы-

О КІЫМЭФЭ ФУТБОЛЫР

«Урожаир» анахь лъэш

ШэнышІу зэрэхьугьэу, Мыекъуапэ футболымкІэ икІымэфэ зэІухыгьэ зэнэкьокъу щылэ мазэм аухыгь. Апэрэ чІыпІэр къыдэзыхыщтыр аужырэ ешІэгъум нэс къэпшІэн пльэкІынэу щытыгьэп.

ЯтІонэрэ купым «Делотехни- Финалыр 4:2-у «Кавказым» къыкэм» текІоныгьэр къыщыдихыгь. «Спортмастер-2-р»

ящэнэрэ хъугъэ. «Делотехникэм» щешІэгьэ Хьэлэщтэ Рэмэзан футболист анахь дэгьоу зэхэщакІохэм къыхахыгъ. Владимир Багдасаровыр къэлэпчъэІут анахь дэгъу, «Спортмастер-2-м» хэт. УхъумэкІо анахь дэгъур Пщыкъэнэ Аслъан, «Кавказ».

Апшъэрэ купым апэрэ чІыпІэр Мыекъопэ районым икомандэу «Урожаим» шыфагъэшъошагъ «Щагъдыир» ятІонэрэ, «Ошъутенэр» ящэнэрэ хъугъэх.

Футболист анахь дэгьоу алъытагъэр Андрей Перовыр ары. Ащ къэлапчъэм Іэгуаор зэкІэми анахьыбэрэ дидзагь. Станислав Меланченкэр къэлэпчъэlут анахь дэгъу, «Щагъдый», ухъумэкІо анахь дэгъур Сергей Мирошниченкэр ары, «Урожай».

Командэхэм афэгумэкІхэу нэбгырэ макіэп ешіэгъухэм яплъыгъэр. Анахь дэгъоу зэlукlэгъухэм альыпльагьэу зэхэщак охэм къыхахыгъэр Адыгэ республикэ гимназием тарихъымкіэ икіэлэегъаджэу ЕмтІылъ Юсыф. ХэушъхьафыкІыгъэ кубокыр ащ фагъэшъошагъ.

Зэнэкъокъум исудья шъхьа э Игорь Калиниченкэм, судьяхэу Вадим Манашировым, Шэуджэн Хьэсанбый, Виталий Сидоренкэм, нэмыкІхэм зэрафэразэхэр зэхахьэм къыщаІуагъ, В. Сидоренкэм шіухьафтын фашіыгъ.

Мыекъуапэ инароднэ депутатхэм я Совет итхьаматэу Джармэкъо Азмэт зэнэкъокъум хэлэжьагъэхэм гущыІэ фабэхэр къафијуагъэх, кубокхэр, медальхэр командэхэм аритыжьыгъэх, шІоу щыІэр къадэхъунэу афијуагъ.

Къалэм иадминистрацие физкультурэмкІэ ыкІи спортымкІэ и Комитет итхьаматэу Дмитрий Щербаневым изэфэхьысыжьхэм къащыхигъэщыгъ кІымэфэ футболым пыщагьэхэм япчъагьэ зэрэхэхъуагъэр.

Футболыр зыфыщы!эр спортыр зышІогъэшІэгъонхэр, ешІэгъухэм яплъыхэрэр арых, къытиlуагъ «Урожаим» итренер шъхьајзу Александр Матуцсльян. — КІымэфэ чъыІэм стадионым къыщытэплъыщтыгъэхэм тафэраз, зичэзыу зэнэкъокъухэм зафэдгъэхьазырыщт.

Сурэтым итыр: хагъэунэфыкіырэ чіыпіэхэр къыдэзыхыгъэхэм пащэхэр афэгушіох.

Нэкіубгьор зыгьэхьазырыгьэр ЕМТІЫЛЪ Нурбый.

Зэхэзыщагъэр ыкІи къыдэзыгъэкІырэр:

Адыгэ Республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адыряІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщыІэр:

385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр: приемнэр: 52-16-79, редактор шъхьаІэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44, редактор гуадзэрпшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр: 52-16-77. E-mail:

Зыщаушыхьатыгъэр:

adygvoice@mail.ru

Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтынхэмкІэ ыкІи зэлъы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чІыпІэ гъэІорышІапІ, зэраушыхьатыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

> ЗэкІэмкІи пчъагъэр 4532 Индексхэр 52161 52162 Зак. 2

Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт уахътэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахътэр Сыхьатыр 18.00

> Редактор шъхьаІэр Дэрбэ Тимур

Редактор шъхьаІэм иапэрэ гуадзэр

МэщлІэкъо Саид

Редактор шъхьа Іэм игуадзэр пшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр Хъурмэ Хъусен